

Föreningen Gamla Carlsrona

Medlemsblad

Kaulskroniten

1:2008

Kalendarium för vårens och sommarens begivenheter 2008 för våra medlemmar

Onsdagen 13 februari kl. 15.00

Trubaduren Leif Egefur underhåller med solosång och vi får hjälpa till i allsången. Kaffe med dopp serveras.

Onsdagen 19 mars kl. 15.00

Bildvisning i föreningslokalen. Kaffe med dopp serveras.

Onsdagen 16 april kl. 10.00

Bussresa till Kosta, "Glasrikets Upplevelsecentrum". Kostnad: 100:-/person. Anmälan bindande. Sista anmälningssdag 28/3. Övrig information lämnas vid anmälan. Minst 35 deltagare erfordras.

Torsdagen 1 maj kl. 07.00

Reveljmarsch ifrån Sparre. Därefter välkomnar FGC gamla som nya medlemmar till pratstund i föreningslokalen med kaffe och dopp.

Onsdagen 14 maj kl. 13.00

Båtutflykt i vår vackra skärgård med M/S Södern. Kostnad för utflykt inklusive förtäring 100:- /person, 130:- för icke medlem. Anmälan bindande. Sista anmälningssdag 25 april. Minst 50 deltagare erfordras.

Onsdagen 13 augusti kl. 14.00

Stadsvandring på Björkholmen. Samling vid "Oskuldsparken". Guide: Sven Norén. Efteråt stärker vi oss med kaffe och rågskorpa i föreningslokalen. Kostnad: 30:-.

Onsdagen 17 september kl. 14.00

Stadsvandring Kungsbron, Vallgatan, Slutningsmuren, Västerudden. Guide: Inge-mär Fredriksson. Samling: Vid Wachtmeisterstatyn, kl. 14. Efteråt välkommen till FGC för inmundigande av kaffe och rågskorpa. Kostnad: 30:-.

STYRELSEN hälsar alla medlemmar hjärtligt VÄLKOMNA!

Föreningen Gamla Carlsrona

Bankgiro 387-1068

Organisationsnummer 835000-3482

Kaulskroniten, medlemsblad för Föreningen Gamla Carlsrona,

Nr 1, 2008, 23:e årgången. Upplaga 3.500 ex. ISSN 0430-8433

Föreningen Gamla Carlsrona, Alamedan 11, 371 31 Karlskrona.

Tfn: 0455-10191 Telefonsvarare: 10190, E-postadress: info@fgc.nu

Välkomna till vår hemsida adress: www.fgc.nu

Redaktör: Sten A. Petersson, Tobias väg, 37022 Drottningsskär, tel: 0455-33 94 27

Layout: JIMLOS AB, Lars-Olov Stenborg, info@jimlos.se

För uppgifter i medlemsbladet ansvarar respektive författare.

Föreningslokalen är öppen varje **helgfri onsdag klockan 17.00-19.00**

från **september t o m maj**, dessutom efter telefonöverenskommelse.

Redaktören har ordet!

*Kaulskroniten möter
Blekinges landskapssymbol.
(Ekoxe hälsar på hemma
hos redaktören på Aspö,
sommaren 2007)*

”Underbart är kort, alldeles för kort”, sjöng Povel Ramel, nu även han borta liksom så många man beundrade i ungdomen. Jag kan se tillbaka på ett ”brokigt” och händelse-rikt liv, inte minst under alla mina år inom föreningens styrelse, med alla intressanta personligheter jag fått samarbeta med där, och instämmer med Povel, ”underbart är kort”, alldeles, alldeles, för kort, åren bara rinner förbi. Många äldre medlemmar går ur tiden varje år och inte fullt lika många kommer till i dag. Vi ser en svag nedgång i medlemsantalet. Jag har hört från många av Er att Ni uppskattar vårt arbete och då inte minst mitt ”skötebarn” sedan starten, medlemsbladet. Jag dristar mig till att be er som har yngre vänner och släktingar att stödja oss genom att föreslå dem att bli medlemmar i Föreningen Gamla Carlsrona.

Välkomna till årgång 23 av vår medlemsskrift!

Först har jag tyvärr ett par små rättelser till förra bladet, där bilder sidan 5 och 23 spegelvänts, så att tvillingarnas namn höger/vänster är tvärtom, men det är nog bara jag själv som tänker på detta, däremot bilden på sidan 20, ersattes med en bättre, efter korrekturläsningen. På den ursprungliga fanns ett brudfölje med. På sid. 23 står en hänvisning till ”bilden med brudföljet”, som alltså inte finns med. Ingen har märkligt nog reagerat på detta.

Under översta järnvägsbilden på sidan 9 i föregående nummer, förekommer en felaktighet. Järnvägsintresserade medlemmen Tommy Gjerling, Stockholm påpekar: ”Bilden är mycket riktigt tagen vid invigningen (1957-08-31), när BKB fick normalspår på hela sin sträckning Karlskrona- Kristianstad, (Karlshamn- Kristianstad blev normalspår re-

dan 1954-09 01) Det var alltså inte Torsås-Kalmar (Gamla ÖBJ) vilken lades ned först 1965-05-30. "Karlskrona Norra", fungerade för smalspåret (1067 mm till Torsås och resten till Kalmar 891 mm), i nästan åtta år, efter att bilden togs." Jag tackar Tommy för uppgifterna.

Norra stationen (BKB eller ÖBJ). På denna vackra ångtågbild ser vi spårområdet med flera spårvidder. Bilden är signerad Ateljé Floberg.

Som med många andra offentliga färdmedel försvann Östra Blekinge Järnväg, då den egna bilen blev allt vanligare. Potatis, betor och andra lantbruksprodukter transporterades fram till slutet 20-talet med tåg, men då började lastbilen ta över. Underhållet blev eftersatt och den ålderdomliga banan med sina olika spårvidder försvann, trots livliga protester från allmänheten

Mannen med halmhatten, på Lövmärknadsbilden i föregående blad, hette Ivar Löfdahl och var kontorsskrivare på varvet. Han skulle varit 117 år 2007 enligt sonen Åke Löfdahl, Linköping, som hörde av sig. Lövmärknaden är alltid ett populärt ämne. Jag fick flera frågor om huruvida lövförsäljningen upphörde på 17- eller 1800 talet? Där vill jag svara att försäljningen av löv, i form av unga björkar och grenar från träd, till midsommarutsmyckning, på stadens ofta stensatta eller grusbelagda små gårdar, pågick ett bra stycke in på 1900 talet, vilket bilden nedan ger belägg för. Likartad försäljning av löv och ris förekom på ett flertal andra platser i landet.

Lövförsäljning på Lövmarknaden 1905

Bilden från **Ristorgsbacken**, ned mot Hantverkare- och Borgmästaregatorna, visar lövförsäljningen vid den från Rådhuset utbyggda estraden för Flottans musikkår.

Ristorgsbacken, som namn, hade då, p.g.a. just ris o lövförsäljningen, ersatt det gamla namnet "Tre kronors backe", så kallad, efter den vinkällare, som legat i södra hörnet, mot Borgmästaregatan, betydligt längre ut på torget, än nuvarande stadsbiblioteket. Fastigheten totalförstördes 1790 vid den stora stadsbranden. Källarmästaren Mejdens vinkällare, "Tre kronor", upphörde för övrigt redan 1735, då Mejden gått bort, och fastigheten kom i stället att fungera som Tyska församlingens prästgård, fram till stadsbranden.

Tyska församlingen i Karlskrona var stor. Sverige, då en stormakt, hade besittningar på andra sidan Östersjön. Den nya staden var en kulturell "Smältdegel" och främmande namn var snarare regel än undantag i 1700-talets Karlskrona. Vid sidan om Tyskar hade Judar ett stort inflytande. Långt tidigare än i övriga landet assimilerades de mosaiska trosbekännarna, med en egen församling och redan 1780 en egen begravningsplats, som ännu dag i brukas. Ur Trossös danska mylla hade fötts en unik stad, som i dag, på nytt, är en av landets mer "mångkulturella". Låt oss kasta "Svenssons" rädsla för det okända och främmande och positivt tänka på att "invandrare" som Wachtmeister, varit med att grunda Karlskrona. Bakom mörkare hudfärg och huvuddukar kan finnas en framtidens "Kaulskronit", som i dag inte serverar öl o vin, som den tyske Mejden, men i stället låter oss uppleva falafel, pizza och kebab.

Gamla **Tre kronors backe** var mera en smal gata, än en del av torget, då tyska prästgårdens tomt och kyrkogård gick lång ut på torget, mot där Rådhuset kom att uppföras. Tomten var föreslagen som rådhusplats redan i den stadsplan Erik Dahlberg upprättat och som konungen, Karl XI stadfäste 1683. Så blev inte då, det tidiga rådhuset uppfördes i stället där SE-banken ligger i hörnet Ronnebygatan och Klaipedaplatsen.

Stortorget med Karl XI:s staty

Gamla Rådhuset

På bilden ovan, ser vi, till höger om kungastatyn, början av N. Kungsgatan och den del av torget som i dag kallas "Klaipedaplatsen". Siriuspalatset är ännu inte uppfört. Den vita byggnaden närmast Ronnebygatan, mellan de två "kandelabrarna", fungerade som rådhus t.o.m. 1798.

1897 uppfördes statyn över Karl XI, stadens grundläggare. Fotot är stämplat "Ateljé Floberg" och förlagan troligen fotograferad i förra seklets början, för att visa upp det nya blickfånget (statyn) på torget. Till vänster om statyn, ovanför det dåvarande **stads- huset**, finns en nymodighet för tiden, telegrafledningarna. Längst till vänster Karlskrona Hattfabriks skorsten på Möllebacken som syntes från torget tills konserthuset uppfördes här 1939.

På den från början till Rådhus föreslagna tomten på Stortorget, uppförde i stället kranan ett större kokhus, vilket blev helt utbränt vid den stora stadsbranden 1790. Teglet från denna byggnad forslades till Stumholmen 1791, för uppförande av en inventarie-
6

byggnad. Nu fanns möjlighet uppföra ett Rådhus, på den tänkta platsen. Först i slutet av 1798 var Rådhuset uppfört och Ristorget hade kommit till, i sin nuvarande bredd.

Efter brandkatastrofen 1790 exproprierades tomtmarken av staden, så att endast södra delen av tomt nr 8 i Kv. Bonde, där stadsbiblioteket ligger, uppläts för nybebyggelse. Stortorget hade fram till branden varit oplanerat och gropigt och vid större regnväder lade man brädbroar över de värsta pölarna. Själva Ristorget var i sin dåvarande omfattning omgärdat, för att människor och den boskap som strövade omkring på torget, inte skulle drunkna i den stora vattengraven (branddamm) som fanns intill kokhuset och inte försvann, förrän Ristorgsbacken iordningställdes och breddades, åren efter branden. På 1700-talet, före det torget blivit utjämnat, hölls lövmarknaden på den del av Norra Kungsgatan som i dag kallas Klaipedaplatsen eller "Fisken", efter nuvarande fontänen där. I folkmun levde också namnet "Tre kronors backe" kvar in på 1900-talet.

Nedanför backen, i själva korsningen, fanns ännu ett mindre torg, "Hötorget", som nu försvann och bebyggdes.

Om Hötorget heter det i Karlskrona Stads Historia del 2 1790-1862: "Hötorget kallades före stadsbranden den del av Borgmästaregatan där Hantverkaregatan utgår, samt närliggande del av det nuvarande Ristorget". Bilden visar de fastigheter i kv. Bonde som uppfördes längs backen efter branden 1790 och som försvann, då Biblioteket uppfördes här. Det stora trähuset inrymde hotell Allas och under en tid tygaffären Rödluvan. Foto, Olle Olsson, föreningens arkiv.

Kransbinderskorna på Ristorgsbacken är det enda som återstår av det gamla på lövmarknaden. Från min barndom minns jag dem som många fler, där de satt och band med allsköns blomster. Blåklint, prästkragar och vilda ängsblomster var vanligast. Det fanns även kransar med bara rödklöver eller med inslag av dallergräs och smörblommor, förgätmigejkransar och de som jag minns allra bäst, de så trolskt doftande, vita, mot kvällen bedövande, oemotståndliga, nattviolskransarna. Här kunde jag tillbringa timmar. Det var midsommaren för en stadsgrabb i Karlskrona, kanske är det därför jag så gärna återkommer till de sköna minnesstunderna, för att berätta om det jag tror alla från Karlskrona bevarar i sitt hjärta.

Föreningens Gamla Carlsronas förste medlem, vid grundandet 1945, gick bort den 30 juli 2007. Han och jag skildes alltid, då vi mötts på ”staun”, med orden ”Vi träffas på Lövmaknaden”. Han satt med redan i den första interimsstyrelsen 1944, som föregick bildandet av föreningen.

Per Rostin född 1/8 1919, växte upp på Hantverkaregatan, där förr Konstapelsgränden mynnade ut, i portvalvet mot Brädbodgatan (som Hantverkaregatan då kallades). Här ligger i dag ”Sportkompaniet” och i portgången återfinns ännu i dag gamla Scabiografens biljettlucka. Per kom att bli sinnebild för en verklig ”Kaulskronit” och det är inte konstigt, att han fanns i innersta kretsen, då föreningen blev till och hedrades med det allra första medlemskortet.

Men vad få vet om Pers betydelse för vår förening skall jag avslöja här!

Per Rostin fotograferad av Gunnar Ekström utanför föreningslokalen på Alamedan i samband med 1:a Majreveljen 1/5 2002. Detta var Pers 75:e Reveljmarsch i obruten följd sedan 1928. Det skulle bli 78 marscher.

Den 24 januari 1963 samlades en liten grupp karlskroniter hemma hos Per och Inga Rostin som då bodde på Hantverkaregatan 39. Bland dessa personer som alla kände varmt för Karlskrona och föreningen, fanns Lennart Mattsson och Kerstin Södöö, som fortfarande ingick i den styrelse jag tillträdde vid årsmötet i mars 1976.

Avsikten med detta möte, hemma hos Per och Inga Rostin, var att bryta det beslut om att lägga ned föreningen, som tagits av styrelsen, under Millan Borgstöms ordförandeskap. Detta initiativ av Per Rostin, räddade föreningens fortlevnad, ur den kris man befunnit sig i sedan Sven-Öjvind Swahns bortgång.

Gruppen tagen hos Per och Inga 24/1 1963 (uppförstorad 1966 av fotograf Floberg). Tyvärr känner jag inte alla på bilden varför jag nödgats sätta ? på två personer.

Här räddades Gamla Carlscrona !

Övre raden: Anna-Britt Brandt, Kajsa Röjde, Per Rostin, ?, Lennart Mattsson (lektor på läroverket), Gösta Färnlund (hade hand om verksamheten på Skönstavik Camping), Stina Flyborg (medarbetare i Kaulskroniten 1:88), Inga Rostin (medarbetare i Kaulskroniten 1:97).

Nedre raden: Margit Mattsson, Sten-Erik Svensson, Ulla Bergdahl, Kerstin Södöö, ?, Märtha Törnblad (omnämnd i föreg. medlemsblad sid 25), Britta-Stina Beckmann-Friis född Holmer (Holmers konditori).

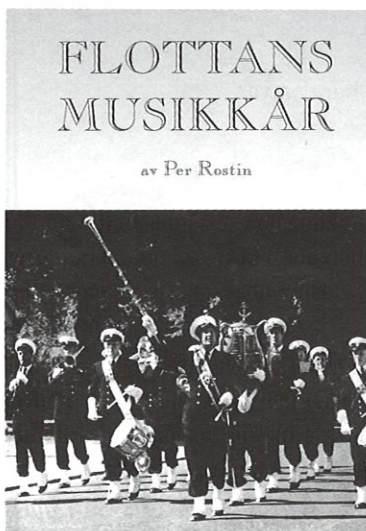
Fadern till Per Rostin var Per Abrahamsson (namnet Rostin taget). Fadern drev liksom farbrodern, Ruben Abrahamsson, välkända herrekiperingar på Trossö. Bland faderns syskon fanns även grosshandlaren John Abrahamsson, som var den förste i Karlskrona att sälja Volvobilar och bl.a. lät bygga, den nu försvunna Shellmacken, på busstorget, framför Fribergsska huset, som säkert många minns. Pers moder hette Lucia Huhn och kom från Berlin. Som tvåspråkig reste Per och hans hustru Inga mycket, bl.a. till släkten i Tyskland.

Jag har vid några tillfällen nämnt vårt släktskap, då Per medarbetat i bladet, (senast nr. 1: 2000, då han berättade om Borgmästaregatan 6, där föreningslokalen under några år låg och även hans tidigare arbetsplats, Svenssons EL-byrå hade sitt kontor och lager). Släktskapet förhöll sig så, att Pers farmor Ingegerd, var syster till min mormormor Kerstin. Detta kan tyckas avlägset, men mina föräldrar och Per o Inga upprätthöll släktkontakten.

Det måste här sägas att Per Rostin var en stor inspirationskälla för mitt eget hembygds- och Karlskronaintresse, redan från mina tidiga barnaår.

Delar av Pers unika samling, av fotografier och vykort, har nu kommit i Föreningen Gamla Carlscronas ägo, vilket jag och mina medarbetare i styrelsen varmt vill tacka Inga Rostin för. Vi skall väl förvalta och föra detta arv vidare

Per Rostin var även författare till årsböckerna ”Kring en Örlogsstad” och ”Flottans musikkår”.

En av de böcker Per Rostin skrivit, Flottans Musikkår, som var föreningens årsbok 1994.

Ett av Pers många övriga intressen, utöver hembygden, var elektriciteten. Han hade som liten sett denna ersätta gasen och nu var det åter brytningstider. Stadens likströmsnät skulle ersättas med växelström. Per utbildade sig till elmontör men det var under depressionstiden, 1930-talet, han kom ut på arbetsmarknaden. Lagstiftad semester och sjukkasassa var okända begrepp. Den unge Per klarade detta med extrajobb under många år, som söndagsbrevbärare och biografmaskinist.

Under ett 20-tal år medverkade Per i Blekinge Läns Tidning, där han under rubriken ”Det Gamla Carlscrona”, berättade till bilder ur sin stora samling. Ännu ett stort intresse som präglade Per var militärmusik och sedan starten på 1960-talet var Per medlem i Militärmusiksamfundet, där han medverkade i föreningens organ, ”Marsch Nytt”, som skribent.

Hur än vädret var gick Per med i reveljen 1 maj, varje år från 1928. Det var hans signum, som gjorde honom bekant för stadens innevånare.

"Milleniumreveljen" hedrar Föreningen Gamla Carlscrona utanför föreningslokalen på Alamedan. Fr. v. i bilden ser vi styrelsens kansliansvariga Kerstin Petersson och ordförande Jan-Eric Jansson flankera paret Inga och Per Rostin. Foto 1/5 2000 Gunnar Ekström.

Café Oriental minns nog inte många i vår läsekrets. Med nedanstående bild, ur Per Rostins samling, vill jag avsluta mitt långa minnesord över honom. Se det gärna som mitt tack till en person, som haft så stor betydelse för föreningen och för att vi skall kunna minnas staden och visa för yngre generationer hur den var.

Café Oriental på Kyrkogatan 10. Bild från Per Rostins samling.

*Hur tackas vi annars för all vår möda, för allt vi gjort för den sakens skull?
När vi samlas med de döda, är tacken blott och bart, tre skovlar mull.*

Per var bland mycket också intresserad av det i dag försvunna cafélivet, som var mer utvecklat i Karlskrona på 1920-40 talen, än i någon annan svensk stad vid denna tid, på grund av den mängd militära förband som var placerade i staden. Med intresse hörde jag gärna honom berätta om gamla matställen jag inte mindes och ett av dessa var Café Oriental. Läget mitt över gatan, från Sparrekasernen, (i dag Boverket) var ju perfekt för denna verksamhet. Kyrkogatan och Drottninggatan korsa här varandra. Adressen var Kyrkogatan 10 och fastigheten kallades överste Staares gård. Samtliga hus på bilden är sedan länge rivna Fotografen är okänd. Bilden är från 1930 talet. Gatan såg fortfarande ut så här, då jag vid min mammas hand 1942 gick förbi, på väg till Kungsbron och vår nya bostad. En promenad som etsat sig fast i minnet, även om vi ofta passerat här tidigare, på väg att besöka mammas moster, Elna, som bodde på Fortifikationsgatan.

Vi gick den gången på andra sidan Drottninggatan och jag minns tydligt, att jag fick gå uppe på kanten av apparenjen mot Sparrengatan medan mamma gick nedanför och höll mig i handen. Det känns i hjärtat när man ser sådana bilder och minnena träder fram, av den gamla trästaden Karlskrona, som i dag inte längre existerar.

Under det gångna året gick också musikdirektören **Knud Pedersen** bort. Knud var bl.a. kantor i Amiralitetsskyrkan men för oss inom Föreningen Gamla Carlskrona var han den sakkunnige i stipendiekommitten, under ett flertal år. Knud bedömde tillsammans med övriga kommitterade de ungdomar som skulle få ta emot stipendier ur Jultomtefonden och Björkholmens Baldersfond vid föreningens årsmöten.

Att Karlskrona är Karl XI:s stad vet vi alla men hade inte hans fader Karl X Gustav djärvt gå över isen, på stora Bält, med 7000 man och falla danskarna i ryggen, hade kanske aldrig staden blivit till. Wittus hade då suttit kvar på sina öar och ”vi” hade kanske pratat danska här, och ätit smörrebröd med rullpölse, än i dag.

Detta var den svenska militärhistoriens djärvaste satsning, som jag nämner här, då det 26 februari i år, 2008, var **350 år sedan freden i Roskilde**, som gav Sverige bl.a. landsändan Skåneland, (Skåne, Blekinge o Halland) åter, något som läns museet celebrerat med utställningen ”Gränsland – Freden i Roskilde”.

Mannen som planlade Karlskrona, generalguvernören, fältmarskalken, riksrådet, arkitekten m.m. greve **Erik Dahlberg** var nära inblandad i denna händelse. Bara 32 år gammal, utförde han sin mest strategiska bragd, då han föreslog Karl X Gustav att föra den svenska hären över de båda isbelagda sunden, stora och lilla Bält, för att intaga Sjämland. Detta djärva tilltag verkställdes 31 januari 1658.

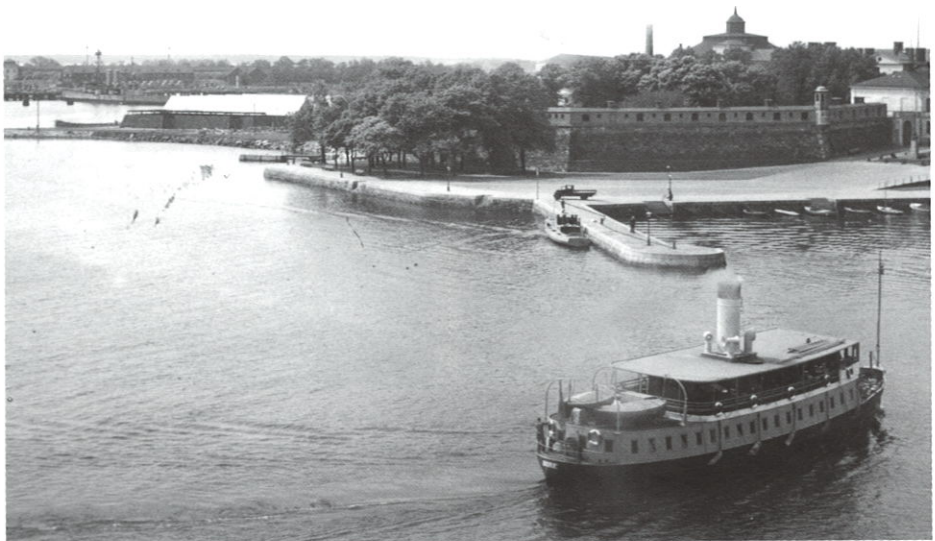
Två av Dahlbergs arkitektoniska mästerverk, är de båda befästningarna, sjökastellet Drottningsskär vid Aspö och Kungsholms Fort. Under ett par århundraden räknades de till Europas starkaste sjöförsvaret, dessutom både till plan och utförande till den militära

byggkonstens vackraste skapelser. I dag är de en unik del av Unescos världsarv, tillsammans med hela vår stad, som Dahlberg ritade. Avståndet mellan de båda befästningarna som flankerar inloppet till Karlskrona är blott 750 famnar, vilket gjorde örlogsstaden ointaglig.

Då en yngre man från Trollhättan nyligen ringde för att fråga vad jag visste om Dahlbergs härkomst, hans sambo tillhörde Dahlbergs släkt, vill jag, då det kanske kan vara intressant även för andra läsare, kort berätta Dahlbergs härkomst här.

Erik Dahlberg föddes 10 oktober 1625, i huset Stora Gråmunkegränd, Stockholm. Föräldrarna hette Jöns Eriksson Dahlberg och Dorothea Matsdotter. Pappan Jöns var under Karl IX och Gustav II Adolfs tid landskamrer över Västmanland, Dalarna och Värmland. Erik Dahlberg avled i Stockholm den 16 januari 1703 och är begravd i Tyringe kyrka, i Södermanland.

För Karlskrona har få personer haft sådan betydelse, som Dahlberg och 1911 tog kaptenen vid fortifikationen, C. Lövenhielm, initiativ att bilda en Erik Dahlbergsförening. Syftet med att bilda denna förening var att starta en insamling, till ett monument över Dahlberg. Då Lövenhjelms flyttade från staden, fortsatte majoren E. A. Ericsson arbetet. Avtäckningen av monumentet, placerat mellan bastionen Aurora och det då ganska nyuppförda länsresidenset, vid Kungsbron, ägde rum den 6 februari 1915.

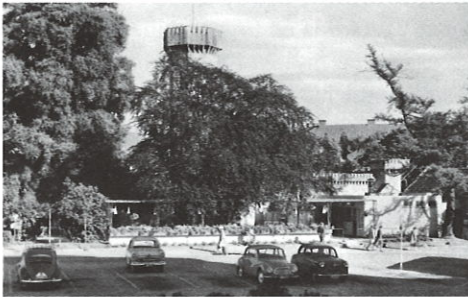

På denna vackra vy över Kungsbron från 1930-talet, med "Bore" på ingående, ser vi allra längst till höger Dahlbergsbysten. Här vid Kungsbron växte jag själv upp från 4½ års ålder och otaliga gånger satt jag som liten "parvel" på sockeln till Dahlbergsmonumentet och njöt av den betagande vyn. Här vid Kungsbron grundlades mitt intresse för det gamla Karlskrona. Bilden är tagen ur en förlaga till vykort.

Invigningstalen hölls av general Munthe och amiralen Lagerkrantz. Förband med musikkårer ur Karlskronas tre regementen, Kungliga Flottan, Kungliga Kustartilleriet och Kungliga Karlskrona Grenadjärregemente deltog i den högtidliga invigningen. Bland andra, inbjudna grupper märktes en avdelning ur Andra Livgrenadjärregementet, under befäl av kapten Fornell. Detta regemente hade särskilt utmärkt sig under tågen över Bälten 1658.

Vattenborgen på Stortorget genomgår just nu en stor förändring. Detta undgår väl ingen av våra medlemmar på hemorten, men jag vill nämna för alla våra utflyttade medlemmar, att här byggs, inne i Borgen, ett unikt konstmuseum "Leonardo da Vinci Ideale".

Många minns säkert Nore Lindquists sommarrestaurang "**Kaskad**", (senare omdöpt till "Borgen" och "Torggrillen").

Nu är all grönskan borta och glömd sedan länge är den svarta dryckesfontänen, där torghandlarna och andra kunde släcka sin törst, medan hästen, som fört bonden till hans saluplats på torget, fick sin törstsläckare ur vattenkaret, i granit, intill pumpen i trottoarkanten. Överst till vänster vykort från cirka 1960 där bilden tagits från Tyska kyrkan, nere till vänster en bild efter namnbytet till Borgen och längst till höger en glad Nore Lindqvist som hälsar gästerna välkomna på ett reklamvykort för Kaskad utgivet sommaren 1961. Enligt skylten var öppettiderna 08.00-22.00 och på menyn fanns bl a "Oxbringa med pepparrotssås" för 3 kronor, "Stekt rödspätta" för 3,50 kronor och "Biffstek med lök" för 4 kronor.

Jarramas vid Borgmästarefjärden hade ju också sin servering, för inte så länge sedan. Jag vill ta med denna nostalgibild, tagen av Gunnar Ekström 1987, då Jarramas just nu, vid sin nya plats intill Marinmuseum, håller på att genomgripande renoveras. Detta är ett kostsamt projekt och en insamlingsaktion "Rädda Jarramas" pågår intensivt.

Flottans musikkår betyder ju mycket för mig, liksom den gjorde för Per Rostin, men också Jazzmusiken är djupt rotad i mig, även om, på gamla dar, intresset för klassisk musik börjat ta över. Mina första 4½ år i det här livet, innan jag med föräldrarna flyttade till Kungsbrogatan 1, Residensets vaktmästarebostad, tillbringade jag på Drottninggatan 41. Borta i hörnet mot Ronnebygatan, i kvarteret mitt emot, låg Arbetarföreningens hus, Härifrån hördes ofta den härliga swingmusiken, då ungdomen roade sig här och dansade, med öppna fönster mot Drottninggatan. På trottoaren gick "pjattarna" förbi på vägen dit, iklädda tjocka mockaskor, platt hatt, byxor som var smala nertill, välpressade ("som en rakkniv vass" hette det om dessa i "Jazzgossen" som Karl Gerhard sjöng om) och lämnade glapp till skon. Till detta bar de oftast axelbreda stora kavajer. Själva drottningen av Swing, Alice Babs, träffade jag vid något tillfälle, – hemma hos min faster Elsa Werngren. De kände varann på något vis, det bekräftar min 88 årige kusin, Olle Werngren. Olle minns för övrigt branden hos sina morföräldrar, mina farföräldrar, Drottninggatan 43, som jag berättade om i förra numret av medlemsbladet. Alice, som då hette Nilsson, bodde som riktigt liten i Karlskrona och hade släkt kvar, bl.a. en anförvant, som var rikstelefonist, precis som min faster. Jag beundrade Alice "swingsång" redan då jag var barn, särskilt "Dedicated to you", som hon sjöng i 1939, bara 15 år gammal.

En ung Alice Babs på besök i sin tidiga barndoms stad. OBS! gatubeläggningen. Minns Ni kära läsare, de smärutiga keramiska, gula, på vintern blixthala, plattorna som prydde trottoarerna i hela centrala Trossö förr. Foto Ebba Petersson f. Mehrén.

År 1943 flyttade vi till Residenset. Redan första dagen fick jag en ny kompis, Kalle Petermann. Vi hade intresset för att teckna o måla gemensamt (Karl blev senare upphovsmannen till "Petermanns penna" som fanns många år i Sydöstran) "Kalle" började tidigt spela Jazzmusik, något som han ännu, 70 år gammal, håller på med och måste jag tillägga, med verklig klass. Jag lärde mig genom vänskapen med Kalle mycket om jazzen och dess förgrundsgestalter. Mina egna framträdande med Jazzmusik, stannade vid att jag spelade mina skivor, på den tiden mest Louis Armstrong, i skyltfönstret på Lindquist ur-optik, på Rådhusbacken, och visade klockor, då det var skyltsöndag. Min morbror, Arnold Mehrén, var då delägare i affären, där han börjat som ung, direkt efter urmakarskolan i Borensberg.

Interiör från Lindquists Ur-Optik (i dag ligger en Te-affär där) tidigt 1940 tal. Fr.v. min morbror Arnold Mehrén, Walter Lindquist och en kund. Foto Ebba Petersson f Mehrén.

Jo visst, det fanns väl några få tillfällen, då jag kommit upp i övre tonåren, som ”pre-skriberats” vid det här laget, då jag ordnade med dans för ungdomar i staden, och fick leka ”entertainer” till lokala skoljazzband. På den tiden, det är ju mer än 50 år sedan, fanns ju inget annat än biografernas matinéfilmer för tonåringar. Detta tilltag blev populärt och märkligt nog, för den tiden, övervägande flickor som kom. Anledningen till detta var att inga uniformerade släpptes in och så rektorn på flickskolan, Anna Jörnstedt förstås. Vi satte upp affischer där och hon rev ned dem, vilket väckte elevernas intresse. Tyvärr blev dessa oskyldiga äventyr inte långvariga, då de kom till mina föräldrars vetskap vad jag sysslade med. I deras ögon var dansställen lika med syndens nästen. Någon ”Jazzklubbssdirektör” hann jag således aldrig bli och för övrigt, var tiden också kommen, för mig att göra rekryten, i armén. Roligt var det så länge det varade. När jag återvände till hemstaden efter ”lumpen” började det ”tuffa” vuxenlivet.

En illa medfaren affisch, tecknad av kompiserna Kalle Petermann, minner om ungdomsåren. Det var då, för 52 år sedan, skolbandsjazzen försvann och det kom något nytt från USA. "Rock, n Roll". Visst har jag minnen från det också, t.ex. då Veckorevyns "Fluganturnè" kom till Sparres exercishus. Det var som ungdomen av i dag säger; "grymt", att vara ung på den tiden – en härlig tid, men det är ju, en helt annan historia.

Marchen som spelas en gång om året – och bara i Karlskrona!

Vid styrelsens januarisammanträde nämnde de båda ledamöterna Rune Ohlsson och Kerstin Petersson, våra två eldsjäljar på ”kontoret”, som oftast möter medlemmar som ringer eller besöker oss, att en ständigt återkommande fråga varit, om det finns någon text, till reveljmarschen?

Man hade försökt få fram denna, men inte ens marinens musikkår kunde finna någon sådan text. Mångkunnige Sven Norén i vår styrelse, f.ö. också ordförande i Marinens musikkårs vänförening hade förhört sig med marinmusiken.

Personligen tror jag att det bara finns en strof och om så är, kan jag nog bidra med denna.

Vid förrförra sekelskiftet leddes musikkåren och givetvis reveljen, som då startade 05.30 på morgonen 1:a maj, av musikdirektören Frans Ferdinand Heimdahl. Han hade på denna post föregåtts av två tyskfödda musiker. Heimdahl blev närmast legendarisk i Karlskronas musikliv. Han gick i pension 1914.

Det var Heimdahl som komponerade den unika ”Reveljmarsch” som bara spelas vid reveljen genom Karlskrona 1 maj vart år.

Min moster, Emy Mehrén, brukade då, när jag var litet barn, sjunga någonting, som lät ungefär så här, då vi kom hem till ”mormors” på eftermiddagen 1:a maj. Varje söndag helgdagsafton, samt julaftonen, i hela min uppväxt, tillbringades nämligen hos min mormor, Selma Mehrén, på Pantarholmskajen 18.

I dag är det första maj

I dag är det första maj, maj, maj

I dag är det första maj

I dag är det första maj

Adjö, farväl min vän

Vi råkas väl igen, -gen, -gen

Vi skall väl råkas än,

Till nästa maj igen!

En skön 1:a maj, vår och sommar önskar

Eder **Sten A. Petersson**

Förord till ”Har du kvar din gamla cykel”

Som hängiven cyklist glädjer det mig att medlemmen **Birger Rundcrantz i Uppsala** skickat in en liten berättelse om sin gamla ”hoj”. Birger har tidigare medverkat med en berättelse om ”Ritz smörgåsbuffé”. Ursprungligen kommer Birger från Sturkö där hans fader var präst i 25 år. Affären Birger nämner som ”Cykel-Bertil” är Sportkompaniet, som i många år ägts av Bertil Svensson och allmänt kallats ”Bertils”. Låt mig få öppna berättelsen med en bild från porten, från Hantverkaregatan, där reparationsverkstaden ligger. Observera den roliga glasrutan med cyklar över porten.

I ”Redaktören har ordet”, i detta nummer av medlemstidningen, nämner jag just denna portgång, i samband med att Per Rostin växte upp här. Till höger i bilden återfinns gamla biljettluckan till Reginabiografen som låg här på 1920 talet. Fotot är taget av Gunnar Ekström för ett tiotal år sedan.

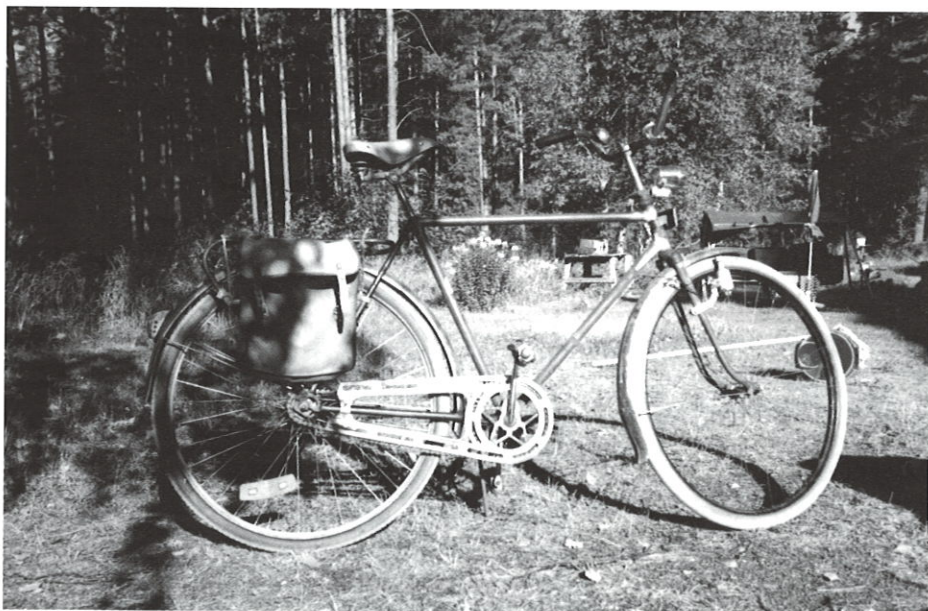
Redaktören

En bild från portgången in till det som idag är Sportkompaniets reparationsverkstad för cyklar. Foto: Gunnar Ekström, föreningens arkiv.

”Har Du kvar din gamla cykel?”

av Birger Rundkrantz

Den gamla Mustangen har kommit till heders igen. Foto Birger Rundkrantz. Rubriken till artikeln syftar till en CD skiva från 1989 "Frestelser" där Claes Jansson till Anders Widmark piano bl.a. sjunger melodin, med den titeln.

Jag köpte den begagnad hos "Cykel-Bertil" på Hantverkaregatan i Karlskrona sommaren 1970. Då var jag 34 år, bodde i "stan" och hade vikariat som lärare på Chapmanskolan; undervisade för övrigt i ämnena psykologi, samhällskunskap och något i stil med socialkunskap.

På den tiden var jag en f.d. elitidrottsman, Hade tävlat för IFK Lund på medeldistans. Nu var jag yngre oldboy, och jag ställde upp i korpmästerskap. Jag minns att jag vann ett terränglopp ute på Gullberna, Jag tog också ett korpmästerskap för min åldersklass på 1500 meter på Karlskrona idrottsplats. Tiden var ungefär 4.15. Jag sprang även ett terränglopp i Västra Mark men där placerade jag mig inte så högt upp. Nå, mitt liv var med andra ord en kombination av jobb och idrott. För att komma till idrottsplatsen på Västra mark behövde jag givetvis en cykel.

Jag gick alltså till "Cykel-Bertil", och jag fann en herrecykel av märket MUSTANG. Grön till färgen. Silverstänkskärmar. Lyse. Ja, allt fanns, och jag tror att jag fick den billigt men tyckte dessutom att jag gjort ett fynd. Cykeln stod liksom bara och väntade på mig

Bild från Sportkompaniets bakgård, uppställda cyklar och portvalvet ut mot Hantverkaregatan. Foto Gunnar Ekström.

*Artikelförfattaren
Birger Rundcrantz*

Jag använde den mycket. Inte inne i stan men på min väg till idrottsplatsen, som ju ligger en bra bit utanför centrum. Inte sant? Jag hittade så småningom en bra väg. Passerade naturligtvis Pantarholmen men även KA 2 och sedan var det en ganska kort bit kvar. Ja jag skulle ju också cykla uppför en ganska brant backe ute i Bergåsa, men det hade jag ju krafter för i mina löpstarka ben. Jag gick aldrig i någon backe, det var så att säga inte min idé.

Denna fina cykel tog jag med mig till Uppsala, dit jag flyttade 1971. Jag cyklade på den där till en början men på något sätt kom den i "malpåse" lite senare. Jag minns nu inte precis varför. Jag hade den dock alltid säkert kvar i min ägo, fattas bara annat.

När jag och min familj fick ett sommarställe i Norduppland 1983, ja då var det hög tid att ta fram cykeln. Jag var noga med att den skulle dit, men återigen hamnade den på visst undantag och jag vet att orsaken var lite skamlig, d.v.s. jag kände viss skuld till att den försvann i det dagliga livet ute på landet. En annan cykel hade nämligen dykt upp, och det var ett arv på min frus sida. Det var också en mycket bra cykel, men jag kände hela tiden att det var något fel. Vart hade min Mustang tagit vägen i hanteringen?

Jo, den stod i vårt uthus. Jag tittade ofta till den. Denna sommar som gått, sommaren 2007, har jag tagit fram den på nytt. Iordningställt den, lagat den, sett om den. Den fungerar bra! Jag är stolt att ha den kvar, mer än halva mitt hittillsvarande liv har gått sedan jag köpte den på Hantverkaregatan i Karlskrona.

Här rustas cykeln upp till bruksskick igen.

Inbjudan till Årsmöte

Torsdagen den 27 mars 2008

Klockan 18.30

i Föreningslokalen, Alamedan 11

Länsantikvarie Leifh Stenholm medverkar på mötet och kommer att hålla ett kort föredrag.

Alla medlemmar hälsas

Varmt Välkomna!

Styrelsens verksamhetsberättelse för 2007

Styrelsen för föreningen Gamla Carlscrona önskar avge följande berättelse för verksamheten 2007 som tillika är föreningens 62:a arbetsår.

Styrelsen har under året bestått av följande personer:

Jan-Eric Jansson	ordförande	invald	1999
Göran Mårtensson	vice ordförande		1996
Sten A Petersson	redaktör		1976
Gun Ekedahl	sekreterare		1997
Rune Ohlsson	kassör		2004
Kerstin Petersson	ledamot/kansliansvarig		1999
Rolf Andersson	ledamot		2000
Britt Hillborg	ledamot		2002
Ingemar Fredriksson	ledamot		2003
Emma Anbrand	suppleant		2004
Sven Norén	suppleant		2004
Ulla Grönqvist	suppleant		2006
Birgitta Lindström	suppleant		2007

Revisorer

Heléne Hansson	ordinarie	1993
Ingemar Nilsson	ordinarie	1999
Ingrid Wijk-Arnoldsson	ersättare	1999
Margit Svensson	ersättare	1999

Valberedning

Lars-Erik Barck	sammankallande
Kerstin Claesson	
Birgit Arleskog	

Kommittéer utsedda av styrelsen

Redaktions- och bokkommitté: Gun Ekedahl (sammankallande), Ingemar Fredriksson, Birgitta Lindström, Göran Mårtensson och Sten A Petersson.

Programkommitté: Gun Ekedahl (sammankallande), Ulla Grönqvist, Birgitta Lindström, Sven Norén och Kerstin Petersson.

Kommitté för stadsmiljöfrågor: Rolf Andersson (sammankallande), Emma Anbrand, Jan-Eric Jansson, Ingemar Fredriksson, Britt Hillborg och Sten A Petersson.

Stipendiekommitté: Gun Ekedahl (sammanställande), Jan-Eric Jansson, Emma Anbrand, Christer Peters, Sven Norén, Eva Thorell och Karin Bång Danielsson.

Bild-, data- och webbansvarig: Göran Mårtensson och Rune Ohlsson.

Pressklippansvarig: Birgitta Lindström.

Styrelsens arbete:

Styrelsen har haft 11 protokollförda sammanträden. Utöver dessa har enskilda styrelsemedlemmar träffats informellt för kommittémöten.

Föreningens medlemsantal

Den 31 december 2007 uppgick antalet medlemmar till 3 634 st.

Årsavgiften för 2007 har varit 75 kronor.

Årsmöte

Föreningens årsmöte ägde rum i Föreningslokalen torsdagen den 29 mars.

Årsmötet inleddes med att ordförande Jan-Eric Jansson hälsade alla hjärtligt välkomna. Särskilt vände han sig till de tre stipendiaterna Jimmy Garting, Emelie Svensson och Andréas Wiberg som fick mottaga 5.000:- vardera ur Jultomtefonden. Enligt gammal tradition tackar stipendiaterna genom att denna gång låta årsmötet njuta av Bridge over trouble water av Simon and Art Garfunkel och Sol, vind och vatten av Ted Gärdestad samt Porla högre lilla bäck av Björn J-son Lind. Ungdomarna tackades med långvariga applåder.

Härefter följde parentation över de medlemmar, som under året lämnat föreningen och jordelivet.

Efter årsmötesförhandlingarna bjöds medlemmarna på kaffe med dopp i KFUM-lokalen.

Övriga aktiviteter

11 jan Filmvisning, BRF Rosenfeldt.

16 jan Sten A Petersson intervjuas i Radio Blekinge med anledning av att Sten A Petersson tilldelats Karlskrona kommuns kulturpris 2006.

18 jan Studiebesök på Karlskrona Lampfabrik.

31 jan Världsarvsmöte, Blekinge Museums hörsal. Rolf Andersson och Jan-Eric Jansson deltog.

07 febr Filmvisning på Ekliden, Hattparad. Jan-Eric Jansson, Rune Ohlsson och Kerstin Petersson deltog.

08 febr Världsarvet – idémöte, Blekinge Museum, Hörsalen. Rolf Andersson deltog.

15 febr Kulturskolans elever besöker föreningen, spelar och sjunger.

15 febr Studiebesök på Karlskrona Lampfabrik.

26 febr Kaulskroniten packas och expedieras.

- 06 mars Möte ”Vad göra med Hoglands Park”. I Kommunhuset Rolf Andersson och Jan-Eric Jansson deltog.
- 08 mars Möte med SPF-pensionärer ang stadsmiljöfrågor, Strandgården. Rolf Andersson informerade.
- 12 mars Möte med kommunledningen ang ”Världsarvsturism i kommunstyrelsens sessionssal. Rolf Andersson och Jan-Eric Jansson deltog.
- 14 mars Filmvisning, Sturkö, cirkelgrupp. Rune Ohlsson visar film. Jan-Eric Jansson svarade för presentationen.
- 14 mars Filmvisning, Rödeby. Jan-Eric Jansson presenterade.
- 15 mars Simon Pettersson och Jimmy Garting besöker föreningen och underhåller med sång och musik.
- 27 mars Stipendiekommittén presenterar stipendiaterna för Pressen.
- 30 mars Världsarvet - idémöte, Blekinge Museums hörsal. Rolf Andersson deltog.
- 04 april Möte i Sparresalen, Världsarvet. Rolf Andersson deltog.
- 23 april Filmvisning. Rune Ohlsson visade film. Jan-Eric Jansson presenterade.
- 01 maj Reveljen passerade, stannade och spelade utanför föreningslokalen. Reveljkorten delades ut som vanligt under marschen. Föreningen hade ”Öppet Hus” och serverade kaffe, småfranska och kaka.
- 14 maj Vänortskommittén årsmöte. Birgitta Lindström deltog.
- 16 maj Världsarvet – idémöte, Blekinge Museums hörsal. Rolf Andersson deltog.
- 21 maj Möte angående årsbok 2007. Gun Ekedahl, Åsa Håkanson, Barbro Täveby och Rune Ohlsson deltog.
- 22 maj Blekinge Hembygdsförbunds möte, förlagt till Ekbergskas huset i Nättraby. Ordförande representerade FGC.
- 25 maj Cirkelavslutning på Brändaholm. Ingemar Fredriksson cirkelledare.
- 30 maj Stadsvandring. Ingemar Fredriksson guidar.
- 05 juni Världsmiljödagen i Hoglands Park. FGC deltagar med INFO-bord. Jan-Eric Jansson, Inga-Britta Jansson och Kerstin Petersson medverkade.
- 16 juni Blekinge Hembygdsförbunds årsmöte i Rödeby. Jan-Eric Jansson deltog.
- 21 juni Lövmarknaden . ”Öppet Hus” i föreningslokalen. Försäljning på den vanliga platsen framför Trefaldighetskyrkan.
- 20 juli Kommunarkivet, Gullberna. Gun Ekedahl och Kerstin Petersson letar bilder till Årsboken 2007.
- 23 juli Hans-Fredrik Samuelsson och Claes-Åke Kindlund besöker föreningen och informerar om ombyggnad av Vattenborgen. Jan-Eric Jansson, Rolf Andersson, Ingemar Fredriksson och Kerstin Petersson deltog.
- 29 juli Hembygdens Dag i Wämöparken, försäljning/medlemsvärning. Britt Hillborg, Jan-Eric Jansson och Kerstin Petersson deltog.
- 2-5 aug SAIL 2007. FGC har haft försäljning och medlemsvärning i ”Världsarvsporten” vid Kungsbron. Försäljning av foto från FGC:s databassamling.”Öppet Hus” i föreningslokalen kl 12-20.
- 10 aug Kommunalrådet Karl-Gösta Svensson besöker FGC, Rolf Andersson tar emot
- 20 aug Båtresa till Kungsholmen. Sven Norén gjorde en fantastisk guidning, även besök i Museet därstädes uppskattades.

- 12 sept Filmvisning för cirkelgrupp från Rödeby. Jan-Eric Jansson visar filmer. Kerstin Petersson deltog.
- 21 sept Filmvisning för en grupp från KKrV. Rune Ohlsson visar filmer. Jan-Eric Jansson presenterade.
- 24 sept Filmvisning för DHR-medlemmar. Jan-Eric Jansson visar filmer.
- 04 okt Föreningen får foton av Ulf Månsson, Sturkö, tagna av fotograf Gunnar Ekström. Jan-Eric Jansson tog emot på föreningslokalen.
- 16 okt Idémöte, Världsarvskommittén. Rolf Andersson deltog.
- 16 okt Filmvisning för en grupp från Sibbamåla. Jan-Eric visar filmer, Kerstin Petersson deltog.
- 18 okt Filmvisning, 38 pers. Jan-Eric Jansson, Gun Ekedahl, Birgitta Lindström, Rune Ohlsson var värdar.
- 18 okt "Industridokumentation", möte på Länsstyrelsen. Rolf Andersson deltog.
- 19 okt Filmvisning, Karlskrona Behandlingshem. Rune Ohlsson visar filmer, Jan-Eric Jansson presenterade.
- 25 okt Möte i Världsarvsgruppen med repr. från idéella organisationer i FGC:s lokal. Rolf Andersson och Britt Hillborg deltog.
- 31 okt Världsarvmöte med kommunledningen i kommunstyrelsens sessionssal. Rolf Andersson deltog.
- 07 nov Möte "Världsarvet som dragplåster" i Blekinge Museums hörsal. Rolf Andersson och Jan-Eric Jansson deltog.
- 15 nov Filmvisning, 15 personer. Gun Ekedahl, Jan-Eric Jansson, Kerstin Petersson deltog.
- 16 nov Världsarvet – idémöte, Blekinge Museums hörsal. Rolf Andersson deltog.
- 30 nov Blekinge Hembygdsförbunds höstmöte.
- 02 dec 1:a advent. "Öppet Hus" i föreningslokalen med glögg och tillbehör, kaffe. Försäljning av årsbok 2007, vilken presenterades kl 13.30 av författarna Åsa Håkanson och Barbro Täveby. Bröderna Altefur underhöll med sång och musik.
- 03 dec Bildvisning för en grupp, som läst om Världsarvet. Jan-Eric Jansson visar filmer. Kerstin Petersson var värdinna.
- 03 dec Besök av universitetsstud Karin Ivarsson, som skall skriva B-uppsats. Rolf Andersson och Ingemar Fredriksson informerade. FGC har lovats ett ex. av B-uppsatsen.

Redaktionskommittén har under året arbetat med Kaulskroniten och bearbetat material för nästa årsbok.

Programkommittén har haft sammankomster för föreningens programverksamhet.

Kommittén för stadsmiljöfrågor frågor har besvarat stadsmiljöfrågor samt sammanställt pressmeddelande i ärendena.

Medlemsbladet Kaulskroniten tjuogoandra årgången, har utkommit med två nummer, 1:2007 och 2:2007 på 48 sidor vardera. Redaktör för båda utgåvorna var Sten A Petersson.

Bokutgivning Årsbok 2007 ”Verkö före bron” har tryckts i 800 exemplar. Författare var Åsa Håkanson och Barbro Täveby. Ledamöterna i redaktions- och bokkommittén som ansvariga och dessutom var Lars-Olov Stenborg ansvarig för layout och bearbetning i dator till färdigt original för tryckning. Tryckningen av boken har utförts av Printfabriken, Karlskrona.

Stipendiekommittén har sammanträtt under året.

Gåvor Ett flertal penningssummor har av medlemmarna donerats till föreningen och Jultomtefonden under året, då medlemmarna anser att föreningen bedriver en viktig verksamhet och är därför villiga att tillskjuta ett belopp utöver medlemsavgiften.

Gåvor såsom böcker, tavlor, foton, tidningsklipp, filmer, affischer, bord med kakelplattor och en oljemålning. De sistnämnda gåvorna skänkta av Lennart Ljungqvist, Vinslöv.

I övrigt Ordföranden och övriga styrelsemedlemmar har varit föreningens representanter vid olika tillfällen. FGC-ledamoten Rune Ohlsson har hjälpt föreningen med att scanna in foton och kartor i databas. Rune fortsätter med detta arbete. Föreningen vill till Rune rikta ett särskilt tack för hans ovärderliga arbete.

Slutord

När vi ser på vår verksamhetsrapport vill vi känna oss nöjda med året som gått. Vi har den traditionen att följa upp det vi tycker att föreningen står för. Det stora intresse som föreningens medlemmar visar har hjälpt oss i vårt arbete. Vi vill tacka alla som på något sätt har bidragit till årets resultat. Årsbok fick vi även detta år. ”Verkö före bron” är titeln på årets bok skriven av systrarna Åsa Håkanson och Barbro Täveby. Det är en trevlig och innehållsrik bok om historiken, hembygdsmiljön och folklivet på Verkö. Vi har tackat för den men gör det ännu en gång här. TACK!

Vår medverkan på ”Saillet” blev lyckad och det tack vare vår energiskt arbetande kassör och fotoansvarige Rune Ohlsson. Han har färdigställt vår fotosamling av Olle Olssons bilder.

Besökarna kunde ta del av dem och då även köpa bilder som särskilt intresserade dem. Året som vi nu har framför oss har många möjligheter och vår förening ska fortsätta att vara med och göra en bra insats för vår fina stad.

STYRELSEN

Årsrapport 2007

från Gamla Carlsronas stadsmiljökommitté

Under det gångna verksamhetsåret har vi i föreningen, liksom tidigare år, engagerat oss i frågor om stadsmiljön och vårt kulturarv. Vi har medverkat med synpunkter och förslag beträffande kommunens planer avseende markexploatering och byggärenden, samt flitigt deltagit i den offentliga debatten i såväl bevarandefrågor som beträffande stadens utveckling.

I slutet av 2006 lämnade föreningen in en ansökan om byggnadsminnesförklaring och K-märkning av den gamla pressbyråkiosken som numera är placerad i Wämöparken. Den uppfördes vid järnvägsstationen 1913 och är därmed landets äldst bevarade pressbyråkiosk.

Tyvärr fick vi ett nedslående besked av länsstyrelsen, där man kräver angivelse av fastighetsbeteckning, något som föreningen av förklarliga skäl inte kan ange med kioskens nuvarande placering. Vi har fortsatt att bevaka frågan och, enligt löfte från kommunen, så ska kiosken rustas upp inom det snaraste, samt erhålla en bättre och mer publik placering inom Wämöparken. Vi har också begärt byggnadsminnesförklaring och K-märkning av magasinsbyggnaderna i Kalvhagen, som tillkom på 1700-talet. Länsstyrelsen har överlämnat frågan till lantmäteriet för registrering, så här kanske vi kan förvänta oss ett positivt resultat. Beträffande äldre bebyggelse i staden, så har vi föreningen under det gångna året också engagerat oss i det rivningshotade 1700-tals huset Ronnebygatan 54. Efter en uppmärksam debatt i lokalpressen så omprövade byggföretaget- och tillika ägaren till fastigheten, CA-fastigheter, sitt tidigare beslut, och istället för rivning så är nu huset nyrenoverat. Heder åt fastighetsägaren som lyssnade till våra protester och önskemål.

Ett annat äldre hus som diskuterats är Borgmästaregatan 6, byggt omkring 1875, och där bl.a. vår föreningen i slutet av 1990-talet hade lokaler. I debatten om ett nytt stadsbibliotek så hade det framförts förslag om att detta hus skulle rivas och lämna plats för ett nybygge. Något som vi i Gamla Carlsrona på det bestämdaste motsatte oss, och nu står även detta hus vackert nymålat i sin ursprungligt gult lysande färgsättning, sannolikt för att så ville husets ägare ha det. Tack för det! Under året som gått så har också föreningen bl.a. deltagit i debatten kring vattenborgen och tillbyggnaden av konstmuseum, i planerna för ett nytt stadsbibliotek/kulturhus, utvecklingen av Hoglands Park, samt angående hotell på Gasverkstomten. Världsarvet "Örlogsstaden Karlskrona" har livligt diskuterats under året. Tillsammans med andra ideella föreningar har vi framfört förslag till kommunledningen om hur världsarvet ska marknadsföras, utveckling av guidade turer med buss och båt samt stadsvandringar, och en årligen återkommande "världsarvvecka" m.fl. arrangemang.

Föreningen har besvarat remisser till kommunen i följande planärenden:

6 februari	Detaljplan för Fiskhamnen 3 m.fl., Saltö
29 mars	Detaljplan för del av Karlskrona 4:1, Kronanhuset

2 april	Detaljplan för fastigheten Hemmet 23 m.fl. Pantarholmen
9 augusti	Detaljplan för Fiskhamnen 3 m.fl. Saltö Torg
14 augusti	Detaljplan för fastigheten Ingenjören 4 m.fl. Campus Blå Port

Stads miljökommittén har under året genomfört planerade sammanträden. Remissvar, skrivelser och förslag som lämnats, har diskuterats och förankrats i föreningens styrelse. Medlemmar har i samband med föreningens möten och andra arrangemang, och vid mer spontana kontakter, framfört värdefulla synpunkter och förslag. Samtliga remissyttrande med underlag, samt skrivelser, finns tillgängliga för våra medlemmar i föreningslokalen, och är dessutom utlagda på föreningens hemsida.

Rolf Andersson

Hus och bebyggelse som engagerat föreningen under verksamhetsåret (Foto: Rolf Andersson):

Borgmästaregatan 6, 1800-tal

Ronnebygatan 54, urspr. 1700-tal

Saltö Utkik, nybebyggelse 2007

Vattenborgen, ombyggnad pågår

Förord till "Vi har samlats till Lördagsträff igen"

Torsten Wall hörde min barn- och ungdomstid till, vilket jag blev varmt påmind om, då nedanstående artikel kom in till föreningen. LÖRDAGSTRÄFF! Bara ordet ger minnen från skoltiden i läroverket. Det var högtidsstunder!

Omslag till redaktörens väl använda sånghäfte, tryckt 1949, redigerat av musikdirektör Torsten Wall

Allra främst i mitt gamla sånghäfte kommer "Lördagsträffarnas signaturmelodi", Text och musik Torsten Wall. Jag vill gärna återge texten som så många sjungit med i.

Vi har samlats till lördagsträff i kväll igen

För att sjunga och roa varann.

Hör vår allsångsförmåga räcker länge än,

Blåsorkestern gör allt vad den kan!

Om sen alla förmågor vill träda fram

Bör det räcka minst till hundratusen lördagsträffsprogram,

(i kväll)

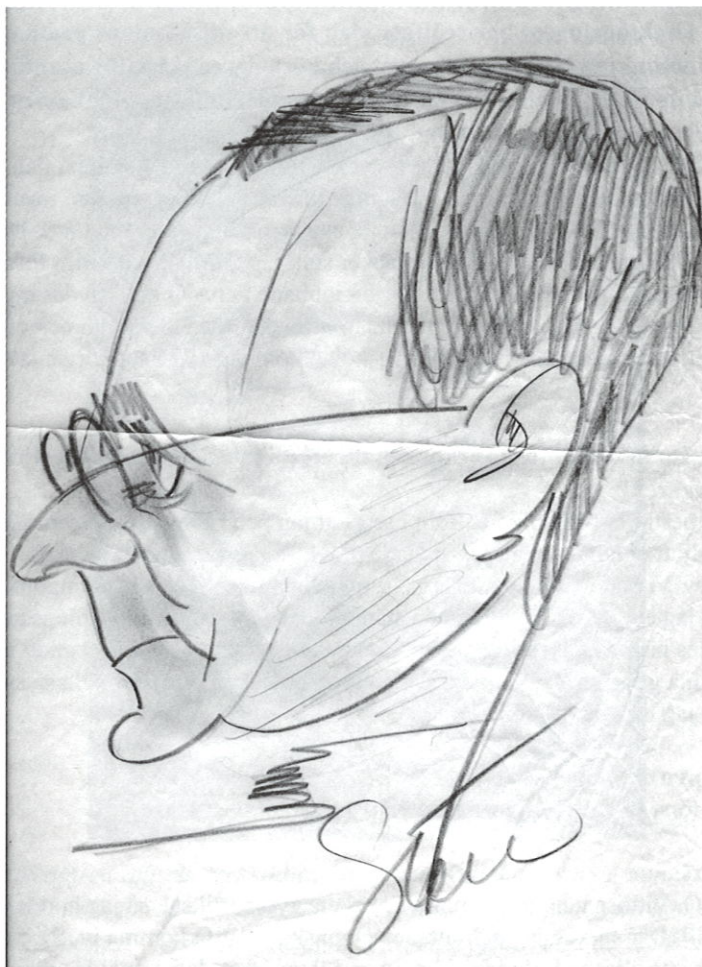
så därför samlas vi till lördagsträff igen,

(rätt snart)

till en lördagsträff igen.

Torsten Wall minns jag förstås sedan långt tidigare än läroverksåren, då jag gick i Amiralitetsförsamlingens söndagsskola och även konfirmerades där. Både min morfar o farfar hade ju arbetat inom marinen, varför mina föräldrar tillhörde den församlingen, så det blev helt naturligt så. Varje söndag i uppväxten var Torsten Wall en del av min tillvaro då han var församlingens organist. Jag var flitig besökare i kyrkan, där jag då alltid träffade Wall, även i tonåren, efter söndagsskola o konfirmation, då amiralitetspastorn Sven Evander grundat en pojkgрупп, kallad "UPP", (Ulrica Pia Pojkarna). Denna existerade tills Evander fick tjänst som kyrkoherde i Svenska Kyrkan i London.

Redaktören

Torsten Wall

”Vi har samlats ikväll till Lördagsträff igen...”

Torsten Wall sedd genom Lars Hanssons ögon Intervju av Kristina Paulin

Torsten Wall var musiklärare vid Karlskrona h a läroverk åren 1935-67. Han skapade ett mycket brett intresse för musik genom sin entusiasmerande lärargärning och många minns honom säkert med glädje och tacksamhet. Vi, två av hans elever, som råkats i förskingringen, har träffats idag för att tillsammans prata om våra minnen av honom: Lars Hansson, organist och körledare i Hässelby utanför Stockholm, numera pensionär, och Kristina Paulin, amatörviolinist i Stenhamra på Mälaröarna. Först tycker jag att du, Lars, ska berätta lite om dig själv.

Jag gick ju i läroverket i Karlskrona, alltid mycket stolt över att gå i denna fina skola med 1000 elever och denna fantastiska aula med tunga sammetsdraperier, mycket guld. Där började jag 1940 och där gick jag mycket grundligt fram till 1949. Det var en underbar tid. Ja, så blev jag då kyrkomusiker som jag alltid önskat. Min första tjänst var som skolkantor i Fridlevstad, där jag jobbade i elva år och trivdes mycket bra. Samma tjänst hade jag på Munsö på Mälaröarna utanför Stockholm och efter att ha kompletterat mina examina på Musikhögskolan kom jag 1974 som organist till Hässelby.

Var det så att Torsten Wall inspirerade dig till att bli musiker eller hade du bestämt dig redan tidigare?

Jag hade nog bestämt mig tidigare. Som barn satt jag och trampade på symaskinen och sjöng högljutt och låtsade att jag spelade orgel, så jag var nog en mycket intresserad elev. Vi hade ju inget klaverinstrument hemma, men så småningom, när jag var 10 år, fick jag en gitarr. För att kunna stämma den gick jag till Frälsningsarmén, som låg alldeles nära. Jag lyssnade på hur dom stämde, e-a-d-g, och så kunde jag gå hem och stämma gitarren. Jag fick också en grepptabell och började spela så smått. Noterna lärde jag mig på en pappskiva.

Var är du uppvuxen någonstans?

I Karlskrona, först i Lyckeby från 1939 i Karlskrona. Född 1928.

Var bodde du?

Jag bodde på Ö. Vittusgatan, mitt emot läroverkets gymnastiksal, så jag bodde ju mycket nära till. Där sprang jag och tittade och önskade att få komma in. Så jag sökte in, fast det var inte alls vanligt i vår släkt att gå i läroverket. Jag anmälde mig själv och tenderade in. Mina föräldrar var ju inte emot det, men det var nog ingen tanke att jag skulle gå i läroverket, mina äldre syskon gjorde det inte.

Hur många syskon har du?

Två, en äldre syster, Aina, och en bror, Georg, 2 år äldre, som nu tyvärr är borta, men min syster lever och är 82 år. Båda är mycket musikaliska och borde ägnat sig mer åt musik, men dom har sjungit och spelat alltid. Min bror spelade de sista åren i Hemvärnsorkestern i Karlskrona och min syster har sjungit i kör, hon var en mycket duktig körsångare.

Har dina föräldrar sjungit och spelat? Var kom musiken ifrån?

Min far spelade dragspel och min mor sjöng och kunde några ackord på gitarr. I sin barndom var hon med i Frälsningsarmén och hade säkert fått lära sig spela där. Dom var mycket omtyckta som musiker, vid midsommarstången och vid andra festligheter.

Det är ju inte ovanligt att frikyrkan och kyrkan upptäckte begåvningar. Var det så för dej?

Ja, jag gick i Frälsningsarméns söndagsskola som barn en tid och blev väldigt begeistrad i deras musik och kunde och kan fortfarande alla sångerna. Att jag inte hamnade där på riktigt berodde säkert på att jag började läroverket och träffade Torsten Wall.

Så där är vi framme vid utgångspunkten för vårt prat.

Ja, det var fantastiskt. Det första jag gjorde när jag kom till läroverket var att söka upp honom. Han var lätt att fånga och han hjälpte mig med detsamma. Jag fick en mycket gammaldags liten bok, en orgelskola och fick börja spela. Till en början fick jag tillgång till en orgel som stod i ett klassrum, och där fick jag gå upp och öva på eftermiddagen. När han märkte att jag inte hade något instrument hemma så gjorde han något fantastiskt: han lånade ut sin egen tramporgel. Far och jag gick en mörk kväll med orgeln på en skottkärra. Den stod då undanställd i Amiralitetskyrkan, under predikstolen, och så fick jag ha den. Det var underbart, och jag minns lyckan med klaviaturen, det var jättehärligt, en stor sak utav honom att vara så intresserad.

Var det bara orgel du spelade eller spelade du också piano för Torsten Wall?

Nej, jag har aldrig tagit några pianolektioner, på det sättet är jag autodidakt. Han påpekade flera gånger, att det här är ingen musikskola, utan här spelar vi lite si så där. Orgellektionerna gick till så att han gick nere i den mörka aulan och ropade "fiss" eller "ass", så det var inte någon riktig linje i hans undervisning. Jag bara spelade och hur jag fick ihop det vet jag inte. Jag hade ingen aning om barocken, jag kunde spela Bach med voix celeste eller tremulanten på. Det är stämmor som hörde romantiken till. Att spela barockmusik med dessa stämmor lite hur som helst, helt utan stilkänsla, var ingenting som störde mig ett dugg på den tiden.

Tror du att det här betydde att du fick forma din utbildning själv, att det var bra, eller blev det fel på något sätt?

Ja, det var ju lite snopet, när jag kom till seminariet och fick en annan lärare. Då spelade jag ett stycke av Buxtehude. Jag hade övat in det och var mycket stolt, men

jag hade inte hunnit mer än 8 takter förrän han avbröt mig, slog igen boken och så fick jag en elementärbok i orgelspel. Nej, Torsten Wall undervisade inte på det viset, man fick känna sig fram själv. Ändå spelade jag Bachfugor och sånt där. Likadant var det med pianospelet. Jag började faktiskt hos David Murgård, som var kantor i Stadsförsamlingen, men det tyckte Torsten Wall inte om. Jag var nämligen med i Stadsförsamlingens ungdomsverksamhet, någonting som hette ”Hurtiga kamrater”. Där spelades blockflöjt och där fanns Murgård, som erbjöd mig pianoundervisning, men Torsten Wall ville inte höra talas om det, så efter 2 lektioner fick jag sluta där. Dom två sympatiserade inte. Det var vanligt med rivalitet mellan stans kyrkomusiker, en strid om de bästa sopranerna i kören. Det var stor skillnad på stilen i Fredrikskyrkan och Amiralitetskyrkan. I Amiralitetskyrkan fanns varvsarbetarna, och dom hade bra röster, men inte så finputsade. I Stadsförsamlingen var det stiliga damer i kören. Tenorerna och basarna platsade inte i Fredrikskyrkan, det var så. Men vem som var duktigast, det vet jag inte, det lät nog bra om Amiralitetskyrkans kör.

Jag var ju sju år yngre och minns dig som Lasse Solsken, den stilige pojken som fick spela på morgonbönerna. Det var väl ditt ljusa hår och att du alltid såg så glad ut som gav dej det namnet? När jag möter gamla karlskroniter och berättar att jag träffat dig, så är det också som Lasse Solsken dom minns dig.

Det har jag också upplevt. Det smeknamnet fick jag redan i Lyckeby, det var min systems bästis Elsa som hittade på det, och det följde med till Karlskrona. Sen gjorde Torsten Wall en parafra på en barnsång ur Alice Tegnér's sångbok, ”Nu reser Pelle Sjöskum till Söderhavets ö, och Lasse Solsken är kapten på skutan”. Han hade skrivit det på sitt oefterhärmliga sätt, med variationer i blåsorkester och stråkorkester. Jag stod framför med gitarren och sjöng, med gossopran, ja jag var ju bara 12 år.

Hur gammal var du när du började spela på morgonbönerna?

Det var nog i 4:5an, kanske var det ännu tidigare. Jag fick börja öva på koralerna några veckor i förväg. Jag började redan under tidiga gymnasieår att sommarvikariera som kyrkomusiker för Torsten Wall. Jag fick också börja spela till psalmerna i söndagsskolan, som höll till i kyrkan före högmässan Han satt med hela tiden, men jag fick spela, varje söndag. Då fick jag spela ’Trygga rekan..’ och sånt som jag kunde. Ja, han ger mig alla chanser. Jag satt också med och insöp när han improviserade på orgeln under högmässorna. Han spelade och improviserade i fransk stil, aldrig något fugerande i Bachs anda, utan mycket romantiskt, Han var en mästertlig improvisatör. Boëlman var en favorit, men aldrig Buxtehude eller Bach. Det här var ju alldeles i slutet av den romantiska epoken. Senare började man spela mycket barockmusik.

Du nämnde Lördagsträffarna och det är ju något jag har hört alla gamla elever nämna som ett härligt minne. Berätta lite om dom!

Det var fantastiskt att kunna samla hela skolan, bara genom att sitta och sjunga ”Vägarna de skrida” eller ”Här är unga, käckä viljor”. Och alla dessa elever som bidrog med sina talanger. Det var väl aldrig någon brist på folk som ville ställa upp,

tvärtom, det var nästan slagsmål om att få vara med. Så jag tror aldrig att det var någon svårighet att få ihop ett program. Det var sång, diktläsning, solister på olika instrument, sketcher, körsång, stråkorkester. Och Blåsorkestern, som ackompanjerade allsången, var ju själva grunden.

Ja, det ska vi inte glömma, att alla fick vara med och *alla sjöng* verkligen! Jag minns att vi brukade kalla det "allskrik" och man sjöng med av fullaste hjärta. "50 sånger", det lilla allsångshäftet var inträdesbiljetten. Vaktmästare Andréasson stod vid entrén och kollade, utan häfte släpptes ingen in. Det kom ut i många upp-lagor under årens lopp, gröna, gula och skära upplagan.

Detta att han fick med sig alla, en fullsatt aula, alla elever som kom in med bussar från landsbygden, Holmsjö, Nättraby, Listerby. Idag vore det otänkbart att samla alla elever en lördagskväll, ingen förtäring, inte ens en kopp kaffe eller en läskedryck, bara sång och glam. När man blev lite äldre, i 3dje ring, gick vi efter Lördagsträffarna på Regnbågen och åt en smörgås med italiensk sallad. Mycket avancerat! Det hände dock inte så ofta. Föräldrarna backade också upp evenemanget, men dom fick sitta på läktaren. Jag minns en gång, när föräldrarna hade samlat ihop pengar och köpt in en högtalaran-läggning till Lördagsträffarna. Det var ingen naturlig utrustning till en aula på den tiden. Torsten Wall stod på scenen och tog emot gåvan, strålade av glädje, när föräldrarepre-sentanten överlämnade den som ett bevis på sin uppskattning.

TorstenWall blev en mentor för dig , inte bara inom musiken.

I andra sammanhang som inte alls hade med musiken att göra hjälpte han mig, när jag hade några problem t ex. Bland annat hade jag fuskat en gång. Under en lektion hade jag under ett förhör satt ett finger i boken och gluttat efter rätt svar. Det blev en väldig uppståndelse och jag var rent av förtvivlad, för sånt där kunde ju medföra sänkt sedebetyg och det var allvarligt. Så jag störtade ner på en toalett, den låg alldeles under musiksalen, och grät på det hemskaste, för jag ville ju inte gå hem och berätta om detta. Då kom en klasskamrat till mig och knackade på dörren för att trösta mig - kanske överreagerade jag, men jag var så rädd att det skulle komma fram. Man fick ju inte ha några prickar på sig. Sen gick jag till Torsten Wall och han tröstade mig och sa, att så där ska man förstås inte göra, men det går snart över. Så även i sådana sammanhang kunde man gå till honom. På sommaren cyklade jag ibland till Holmsjö, det var väl ett par mil. Där hade Torsten Wall sin familj och hyrde sommarställe. Där kunde jag stanna några dagar och sova i höladan. Jag fick också hjälpa till med höskörden, det var roligt.

Han var också mycket noga med hur man var klädd i kyrkan. Man kunde inte komma i tröja, utan man skulle ha kostym och slips, från 15 års ålder. Om man var bjuden på någon fest och blev tvungen att säga något, t ex tacka för maten, då fick jag också råd av honom. Vid ett tillfälle gjorde han snabbt en liten dikt "Min uppgift är att hälsa er välkomna, till denna fest, som noga förberetts, må ingen av er sitta här och somna...". Ja, han var en verklig fadersgestalt.

Torsten Wall hade en enorm arbetsbörda både i skolan och i kyrkan. Full tjänst i läroverket, ensam musiklärare, åtminstone under min tid, lektioner i alla klasser. Utöver det hade han Stråkorkestern och Blåsorkestern, där han skrev alla arrangemang själv. Alla hade handskrivna noter – inga datorer eller kopiatorer fanns minsann. Så undervisade han enskilt i alla instrumenten, såväl stråk- som blås-, ledde Läroverkets flickkör och Gymnasiekören. Och vid sidan av detta hade han alltså tjänsten som organist i Amiralitetsförsamlingen och ledde kören där. Men i kyrkan förekom inga större verk, som Mozarts rekviem t ex, det var mest sång i högmässorna. Det var ändå en otrolig arbetsbörda han hade, understödd av sin hustru, som skötte marktjänsten.

Torsten Wall till höger, som vanligt i täten av studenttåget

Jag minns att när han hade särskilt mycket att göra, pratade han fortare och fortare. Det var nästan svårt att uppfatta vad han sa, när han var så uppe i varv. Han undervisade ju i alla instrument, men var blåsare i första hand. Jag minns när studenttåget gick genom stan, upp till fotograf Olsson på Ronnebygatan, Torsten Wall i spetsen med trumpet i handen, taktfast promenerande i täten för Blåsorkestern. Fiol, som jag spelade, var han inte vidare bra på. Det lät nog så gnissligt när han spelade. Du sa, att det aldrig förekom några av de stora kyrkomusikaliska verken i kyrkorna. Fick man aldrig uppleva dessa verk i Karlskrona?

Jo då, det fanns en sammanslutning som hette Karlskrona musikförening. Det var en sång- och musikförening för alla musikaliskt intresserade, och där gjordes de stora verken, Händels Messias och Förklädd Gud t ex. Karlskrona orkesterförening hade ju

också regelbundna konserter. Det var de militära musikdirektörerna som ledde den, Carl Gudmundsson, John Skoglöf och Åke Dohlin.

Jag minns att vår familj hade abonnemang på orkesterkonserterna i många år. Det var inte alltid så kul i de tidigaste åren, men det hörde till att man skulle gå, och musikintresset växte med åren.

Torsten Wall var känd för att alltid berätta, för att inte säga skryta, om sin Amerikaresa. Han for över Atlanten med Lunds studentsångare, tror jag det var, med uppgift att ackompanjera sångarna. På den tiden tog överresan med båt flera veckor, det var ju före kriget. Det där berättade han om åtskilliga gånger.

Bild tagen på Drottninggatan mot norr; musiktåget svänger in på Alamedan.

Hur var det möjligt att ha allt detta i sin hand samtidigt? Kanske var det så, att allt inte var så grundligt, aldrig några djuplodningar, men roligt och inspirerande. Det var väl hans räddning detta, att allt blev något av en lek och att han fick med sig alla. Många minns honom också som en stor inspiratör. Ja, ett mycket brett musikintresse spred han i skolan, och det har nog många burit med sig genom livet.

I hela mitt liv har jag aldrig tagit en pianolektion, utom då två timmar för David Murgård. Hålla händerna si och så, fingersättning för smidigare spel, nej aldrig... I Kristianstad och senare på Musikhögskolan fick jag lära mig lite mera teori. Jag tycker att jag har saknat grundkunskaper och därför har mina knän alltid darrat när jag skulle spela upp, jag har aldrig vetat hur det skulle gå. Men Greta Eriksson, professor i piano på Musikhögskolan, gav mig trots allt detta litet a i examen som privatist.

Du har säkert förmedlat en väldig musikalisk glädje och lust. Det har jag förstått, när jag pratat med dina körmedlemmar.

Ja, annars hade folk inte stannat i körerna och sjungit med en sådan glädje. Radiokören kan sjunga underbart, alla detaljer på rätt ställe. I en amatörkör kan man kompensera ett perfekt utförande med en sångarglädje och en innerlig önskan att göra sitt allra bästa. Så har vi ändå kunnat göra de stora verken, Bachs Johannespassion och Magnificat, Faurés och Mozarts Requiem bland annat. Till stor glädje för alla inblandade.

Kanske är detta ett arv från Torsten Wall, att inte ta allt på så stort allvar, att inte vara övermetodisk utan göra allt till en lek. Bakom det till synes lekfulla arbetssättet ligger det ju ändå en musikalisk vilja, en stor erfarenhet, ett gediget kunnande och en väldig kärlek till musiken. Detta har du förmedlat till körer och musiker och fått dom att med glädje prestera över sin förmåga.

Detta har vi lärt av Torsten Wall.

Bästa Medlemmar !

Nu vid starten av det nya året har vi som vanligt kontrollerat FGC:s medlemsantal. På grund av hög medelålder börjar siffrorna peka nedåt. Därför dristar vi oss att be Er om hjälp att sänka medelåldern inom FGC. Vi skulle vara väldigt tacksamma om Ni kan hjälpa oss att engagera och motivera barn, barnbarn och vänner att bli medlemmar i Sveriges största hembygdsförening. Vi tycker att det vore fint om FGC kunde fortsätta att vara störst. Dessutom har vi nu drabbats ordentligt av dataåldern. Förra årets 2007 bad vi våra medlemmar att betala in årsavgiften via bankgiro. Alla har varit snälla och bifallit vår önskan förutom de personer som förgyller vår vardag på expeditionen genom att besöka oss personligen. Säg den glädje som varar beständigt. Nu har vi drabbats av identifieringsproblem. Många av våra medlemmar glömmet att skriva sitt medlemsnummer när de betalar in medl.avg. Numret finns alltid noterat i högra övre hörnan på våra utskick där medlemsskortet också finns. Dessutom har vi naturligtvis flera medlemmar som t.ex. heter Nils Johansson. Det är då vi får nya problem med att veta vilken Nils som har betalat in sin avgift. Ni kan nu hjälpa oss med identifieringen genom att bistå oss med uppgiften om Ert födelsedatum som Ni kan skriva på ERT inbetalningskort. Alltså, det räcker med bara de sex första siffrorna. OBS! Vi vill inte ha Ert personnummer.

Styrelsen

Förord till "Gullberna koloniträdgård"

Ett manus signerat **Sten Engqvist** om Gullberna kolonisamhälle föranleder till en ganska annorlunda presentation.

Vi känner inte varandra, men har märkligt nog tangerat varann i livet. Brodern Lars "Lasse" Engqvist, f.d. minister, är väl bekant för de flesta. Mamman var dotter till Joacim "Jocke" Johansson, legendarisk flaggtrumslagare (tamburmajor) för Flottans musikkår, 1936-1942 och pappan var politiker, bl.a. i kyrkogårdsstyrelsen då jag återkom till Karlskrona, efter mina år i Malmö, 1973.

Pappas tvillingbror hade kolonistuga i Gullberna, det ansåg vi hemma som lyx, inte långt från Engqvist. Jag retade mig något lite, på då Lasse i en TV-intervju, "hos Skytte", framställde sig som fattig arbetaregrab. Allting är relativt, men tänker jag på mina tidiga år och minns krigsvintrarna, hur frosten frös i väggen, så att tapeten vid min säng hade en ishinna, som jag brukade stryka på, med handen, då jag skulle lägga mig. En erfarenhet jag är tacksam för att ha upplevt. Jag ser gärna positivt på minnena, den mysiga bakgården, ugglan som bodde på vinden, blommorna på gården och allt det spännande, i stadslivet, utanför porten. En uppväxt i lägenhet på Galjamarken, med toalett inne och alla moderniteter och dessutom kolonistuga, kallar inte jag fattigt, snarare en källa, med upplevelser, att ösa minnen ur, just som brodern, Sten Engqvist här gör, åt oss. På 70-talet hade jag en stuga på Aspö, inte långt ifrån där jag nu bor. Då jag köpte den, jag tror säljarna, ett rart par, hette Carlstedt, berättade dessa, att deras dotter var gift med Lars Engqvist bror Sten (Lars började smått bli kändis redan då). Jag kom att nämna detta för min mor. Mamma berättade då att hon kände fru Engqvist mycket väl, som skolkamrat och att hon, en gång då de råkats och fru Engqvist vid tillfället väntade barn, tyckt mitt namn, Sten, var så "sött". Jag drog mig när mamma berättade detta, till minnes, att jag varit med hemma i Engqvistska bostaden, på Gyllenstiernas väg. Det, om något, kallar jag tangera varann i livet, däremot minns jag inte, om jag träffade Sten, tror inte det. Tack för en trevlig berättelse.

Redaktören

Gullberna Koloniträdgård Av Sten Engqvist

För trettio år sedan fick två tredjedelar av koloniträdgården i Gullberna ge plats åt det moderna samhället och dess krav på utrymme. Därmed var en epok slut. En epok, som hade sin glansperiod på trettio-, fyrtio- och femtiotalen. Jag hade, som barn och tonåring, förmånen att få uppleva denna tid. Det var den norra delen av området som utplånades. Nya vägar skulle dras fram och underlätta framkomligheten till sjukhus och nya industriområden m.m. Den södra delen lämnades kvar och kan än i dag beskådas med sina prunkande kolonilotter längs skogskanten på Gullberna Park.

Gullberna Koloni levde, för karlskroniterna, i skuggan av den mer berömda och kända Brända Holm på Dragsö. Den var placerad långt ute på landet (cirka fem km från stadskärnan). Man hade inte ens gemensam färg på husen (stugorna målades i den färg som passade och behagade ägaren), vilket ofta var den nedsättande kommentaren om området. Om man passerade Sunnabron, denna lilla bro, som för övrigt var, bortsett från järnvägsbron, den enda förbindelsen med fastlandet, och sedan tog till höger och följde den smala grusvägen, kom man fram till de cirka sextio kolonistugorna i sina praktfulla trädgårdslotter. Grusvägen fortsatte sedan via Gullberna Gård och dess uppodlade åkrar ut förbi Wachenfeldska Barnhemmet ut till Vedeby Gård.

Den geografiska placeringen och naturen runt om kring tarvar en beskrivning. Läget var den förutsättning som gav möjligheterna till det behagliga liv som kolonisterna så hett eftersträvade.

Gullberna station något år före rivning. Foto Gunnar Ekström.

För att börja med järnvägstationen, som faktiskt låg ganska nära på gott och ont, så var den mer eller mindre en järnvägsknut. Tre järnvägslinjer följdes åt från Karlskrona för att därefter gå olika vägar. Det var Karlskrona-Torsås, som gick öster ut, Blekinge Kustbana, som gick väster ut till Kristianstad och sedan vidare till Malmö och Karlskrona-Alvesta, som gick norrut och vidare till Stockholm. Där var ständigt folk, som väntade på tåg eller skulle byta tåg. Vid stora dagar som Lövmärknaden och Tosia Bonnadan var stationen full av folk från när och fjärran. I för stora skor och för små kostymer svor och skrek de till varandra, letade efter det rätta tåget, utträttade sina naturbehov därhelst

det behövdes, släpade och drog på sina nyförvärvade varor. Tosia Bonnadan gav skäl för namnet. Jordbruket på Gullberna Gård, omgärdade koloniområdet på flera håll med sina åkrar och betesmarker. Gården bedrevs på det gamla traditionella sättet med full djurbesättning, hästar, kor, svin och höns. Detta var naturligtvis en tillgång för kolonisterna, särskilt under kriget, där kunde de ju inhandla färsk mjölk och ibland även några ägg m.m.

Skogen, Gullberna Hult, var ca två kvadratkilometer och gränsade kolonin öster ut. På andra sidan skogen låg Lyckebyfjärden och längst in Skitnabäck, som var avloppsdike till Pudrettfabriken vid Backabo eller Viadukten, som vi sa. Skogen var en blandskog med allt vad det innebär. Den avverkadades ibland både på björk, bok, ek och tall, men gav också möjligheter till lekar och avkopplingar. På södra stranden hade kolonisterna röjt undan för att skapa en egen liten badstrand med plats för familjernas filter och picknickkorgar. Där tillbringade många kolonister sin lediga tid under soliga sommarkdagar med lek, stoj och stim såväl i vattnet som på land. Badstranden utnyttjades också av barnen från Wachenfeldska barnhemmet. Pojkarnas glädjetjut och vilda framfart genom skogen hördes lång väg och vittnade om deras ankomst och deras sanna glädje. Vi tyckte ändå synd om dom för dom hade ju inte det senaste modet till badbyxor ”Tarzan byxor”.

Kolonisterna var ett flitigt folk. Dom hade även röjt undan stock och sten i anslutning till kolonin för att bygga en fotbollsplan, visserligen spelades mest handboll, men den blev ändå ett tillhåll med betydelse. Under kriget till exempel slog landstormsgubbarna läger där. Det utnyttjades flitigt av kolonisterna. Om larmet gick, så sökte dom omedelbart skydd hos gubbarna och blev utspisade med världens godaste köttsoppa. När ”faran över” blåstes, gick dom hem till sina stugor mätta, glada och belåtna.

Om man fortsätter runt området, så är Sunna Kanal den sydvästliga gränsen med sina två små holmar Koholmen och Enholmen och däremellan lite sankmarker med mycket vass. Där hade några av kolonisterna sina flatekor i tryggt förvar. Koholmen var en säregen holme, namnet till trots var den myrornas holme, vilket var tillfredsställande eftersom då fanns där inga ormar. Sunna Kanal var den vattenväg som gav kolonisterna möjlighet att med sina båtar ta sig såväl till Dannemarksfjärden väster ut som till Lyckebyfjärden öster ut. Dessutom gav den under den här tiden Oscarsvärns beväringar möjlighet till ett dopp i det grumliga vattnet

Det var alltså i denna miljö jag tillbringade min barndoms somrar. Höet skulle bärgas, kossorna rosas ut och in, fick man leda Stjärna ut på bete var lyckan nådd. Skogen gav möjligheter till bygge av hemliga hyddor eller goda körsbär och blåbär. Fjärden gav ”friska” bad- och båtäventyr. Astrid Lindgrens ”Barnen i Bullerbyn ” var ingen spännande läsning det var som hemma. Bättre var det att läsa om Bill, han kunde ge tips om nya bus och hyss.

De vuxnas sociala gemenskap var emellertid det mest påtagliga. Det var mycket som hände en sommar och det var mycket som skulle hända, både med den egna täppan och med det gemensamma.

Tävlande om att få de vackraste blommorna eller de grannaste fruktträden i sin trädgård var en officiell hemlighet. Knepen var många och sakkunskapen stor. Kolonin skulle också skötas ex; bryggorna skulle in respektive ut, gräset klippas, vattenrören ses

över, liksom dansbanan, men det mest omdiskuterade var dasstämningen, den var ett självgående problem s.a.s. Sommarens nöjeshögtider fick inte glömmas. Det storslagna midsommarfirandet i all ära men Kolonisternas dag var sommarens höjdpunkt. Som barn trodde jag att det var en helgdag som andra helgdagar julafton, påskafton osv. Den stora kräftskivan avslutade sommaren. Dessemellan var det åtskilliga improviserade trivselkvällar längs gångarna. Skratt, tjo och jubel ekade i de ljumma sommarnätterna. En rätt egendomlig tradition var att varje kväll samlas och med glada tillrop och roliga kommentarer lugnt och i sakta mak gå ner till stationen för att vinka av Stockholmståget. Inget oväder i världen kunde hindra kolonisterna. Tåget skulle nog bli stående om inte kolonisterna vinkade av det. En ständig kommentar var när tåget gett sig av ”Och sista vagnen var med i dag också.”

En händelse som i detta sammanhang sent ska glömmas var, då ett hållande regn sköljde över kolonin och tåget skulle avvinkas. Även åskan gjorde sig gällande. En av kolonisterna ville plötsligt visa sin dramatiska ådra. Klädd i regnrock och sylvester hoppade han ut i kvällsmörkret och skrek: ”Odin Odin, här är jag, var är Du?” Odin svarade så gott som omedelbart och skickade iväg en blixträtt ner i en telefonstolpe bara några tiotals meter bredvid skådespelaren. Knallen var öronbedövande, träflisorna yrde och panik utbröt. Väl inne i väntsalen kunde de flesta lugna ner sig, men fick ett minne för livet. Om det egentligen var Tor som blev förbannad förtäljer inte historien.

Midsommarfirandet var som sagt en stor sak. Det medförde en hel del gemensamma förberedelser och arbeten. De flesta tycktes emellertid engagera sig med glädje för den gemensamma trevnadens skull, var och en på sitt lilla sätt. Minnesvärt är Gubben Wallins posé framför midsommarbrudens tåg. Han klädde upp sig i kavaj, styv krage a la fadermördare och vegamössa och gick sedan i täten pustande och stönande med en blomsterprydd spatserskäpp i handen och önskade alla en ”Glad Midsommar”. Det märkliga var att han i stort sett bara visade sig på kolonin just denna dag i övrigt satt han på sin tomt och tittade på de vackra blommorna. En annan färgstark person, som gett ett bestående minne i midsommarfirandet, var Harry Olsson. Han var förutom kolonins ordförande, med där tillhörande auktoritet, en riktig hambokung. När han förklarar festligheterna öppnade försvann han till sin stuga och uppenbarade sig inte förrän på kvällen då dansen började. Då kom han rak i ryggen som en fura, klädd i golfbyxor. Damerna fick stjärnor i ögonen och såg i andan om fram mot en virvlande hambo.

Kolonisternas Dag, sommarens höjdpunkt, gav alla mycket nöje såväl barn som vuxna. Barnens lekar var förstås inte lekar i den bemärkelsen utan lek på blodigt allvar, vinnarna fick ju priser. De riktigt små barnen blev utklädda till midsommarblommor m.m. Innan kvällens dans avslutades i regel festligheterna med den mycket spännande fotbollsmatchen mellan gubbar och kärringar fast tvärt om. Gubbarna var utklädda till kärringar och vise versa. Spelet som sådant hade kanske mycket i övrigt att önska men dråpliga situationer blev det och ”buskisens” anhängare fick sitt lystmäte.

En annan anmärkningsvärd företeelse var de skämt som närmast i revyform utspelades på kolonisternas dag. Bland stationens personal fanns nämligen en man, som var mycket duktig på att skriva texter till en lokalrevy. Han behövde bara några lustiga fakta om vad, som hände på kolonin för att på sitt sätt få till slagfärdiga och roliga revynum-

mer. Ofta var det på god Strindbergsmanér, två kluriga gubbar som satt på dass och filosoferade eller analyserade kolonisternas förehavande.

Ett ämne, som var tacksamt i dessa sammanhang var, hur kolonisterna i sin iver effektivt gödslade sina täppor. Dom samlade nämligen koskit ute på Enholmen. Där kunde man se små högar ässa sig, med namn och allt på små skyltar för att visa vem, som min-sann äger den här skiten. Min mor var glad för att sjunga och det kvalificerade henne till att i ett revynummer få klä ut sig till kossa. Vid lämpliga tillfällen i visan släppte hon ut en liten baskermössa, som i sin tur snabbt samlades upp med en skyffel och förpassades till en väl namngiven liten hög. Uppskattningen och applåderna ville aldrig ta slut.

Kräftskivan avslutade som sagt sommarens begivenheter. Då var stämningen som vanligt mycket hög, dock var det sällan något hände under dagens lopp vilket gjorde väntans tider lite dryga. Det fanns bland kolonisterna några, som hade försänkningar och därmed tillåtelse att på egen hand fiska kräftor i Silletorpaån och dess närhet. Det satte förstås extra krydda på festen och fick kräftorna att smaka ännu bättre.

Idén med en koloniträdgård var väl tysk från början. Den skulle förena nytta med nöje för stadsborna. Att omsorgsfullt bruka sin lilla täppa och sedan skörda frukterna och grönsakerna för senare bruk under den mörka årstiden skulle var både ett nöje och ett tillskott i hushållsskassan.

Gullberna Koloniträdgård gav syn för sägen. Prunkande blomsterrabatter, yviga frukt-träd och bärbuskar tampades om utrymmet med grönsakssängar och potatisland. Det var kanske lite si och så med stugornas standard. En liten vedspis var vanligast den enda bekvämligheten. Indraget vatten var en kostsam lyx och toalett fanns i form av gemensamt dass uppe i skogen. Högre standard hade på den tiden inte så hög prioritet, steget från lägenheten inne i staden var inte så stort. Glasmästare Nicklasson var den förste kolonisten som lät installera elström. Tyvärr bar det sig inte bättre än att åskan en dag slog ner i stugan. ”Somliga straffar Vår Herre omedelbart,” eller ”Det måste vara ett h-e att vara rik, man får bara problem.” Nicklasson var också för övrigt den ende bilburne kolonisten, hans Hudson stod ofta uppställd till allmän beskådan uppe på bondgården. Idag skulle den vara en riktig raritet.

I början av femtiotalet började hoten mot idyllen hopa sig. Bondgårdens jordbruk lades ner och åkermarkerna fick ge plats åt en stor soptipp. Skogen exploaterades och stora planer på ett sjukhus tog sin början, därmed försvann kolonins badstrand. Marieberg började byggas, för att täcka upp stadens bostadsbehov. Ett reningsverk byggdes därmed på Enholmen och då försvann den lilla båthamnen med plats för fyra båtar. Landsvägen byggdes ut och järnvägen Karlskrona-Torsås lades ner. Kolonins utedansbana revs och ersattes med ett samlingshus, därmed la man locket på uppsluppenheten och utomhusgemenskapen, TV:n fick stå för underhållningen. Sjukhuset blev allt större och större, likaså industrierna på bondens åkermarker. Stationen tystnade och tågen rusade bara förbi. Behovet av tillfarts-, avfarts- och överfartsvägar blev allt större. 1974 var sagan all, samma år som min fader slutade sina dagar. Han slapp alltså att se sitt kära livsverk spolierat av vägbyggen. Idag har man svårt att föreställa sig, att här mitt i stadens kolossala utbredning har en lantlig idyll funnits.

Tidningarna trycktes - vi stod på rad och väntade

När typograf Bernqvist tryckte på knapparna till sättmaskinen, var det intressant att se hur armarna liksom magneter fångade upp bokstavsplattorna. Det kom fram bokstäver ingjutna i bly i spaltstorlekar. Vid en enkel press stod Mattsson - lugn som en filbunke - och tryckte affischer och reklamblad. Nu började tidningspressen dunka och komma igång. Exemplaren kom ut vikna i fyra delar. Det togs stickprov så inget sudd av trycksvarta fördärvade tidningarna. Sedan bars de över gården ner för en trappa till ett källarutrymme, där expeditör Gösta Landin (Laban) räknade och lämnade ut dem genom en lucka till oss bud.

Vid ett bord bredvid stod assistent Ströby med en limbytta och pensel och klistrade in ribbor (korsband), som skulle skickas med post, båtar och bussar. Stora buntar skulle med tågen, och det blev jättigt om tidningsbanan inte fungerade. Då blev William nervös och ryade på Pelle, som fåktade med sina långa armar. Om tågen hade avgått, fick Ströby åka taxi med tidningarna till nästa station.

Vi stod på rad i trappan och väntade, tills våra nummer ropades upp. Ibland var det reklamblad och bilagor, som skulle läggas in i tidningarna. Det åtog vi oss gärna. För en timmes arbete fick vi 50 öre var, lika mycket som för utbärningen. Det blev pengar i egen ficka! Jag tjänade ett öre på varje tidning, men när jag lämnade flera ex till någon tidningsaffär räknades det bara som ett. Cigarraffären Svea fick 15 ex (ett öre). På 70 tidningar tjänade jag 50 öre. Det blev 15 kronor i månaden som pappa fick till hyran. Han prenumererade genom fackföreningen, så vi hade en extra tidning. Lyckades jag sälja den, så fick jag 10 öre. Eric Lemnell, som stod vid ingången till sin bokhandel i hörnet vid Stadshotellet, brukade köpa en tidning. Eftersom det var flera bud som sålde extra exemplar, blev det en språnghmarsch uppför Ronnebygatan för att komma först.

Tryckeriet flyttade till Borgmästaregatan

Efter några år flyttade tryckeriet till Borgmästaregatan. Det blev närmre för min del, efter skolans slut hann jag hem och få lite mat. Ett nytt hus byggdes till tryckeriet inne på gården, där bryggeribolaget hade försäljning och ölhallen Cervisia servering. På konditori Franke fick vi köpa stötta bakelser av konditor Elftman för fem öre stycket. En ny fluga som florerade var Jo-Jo-spelet. Tidningen engagerade sig i det, vi fick visa upp några trix för att få ett märke att sätta på kavajslaget. Märket blev populärt bland skolungdomar.

Från Fattigvården kom originalet Gunnar - med sitt plommonstop på svaj - och hämtade en tidning. På dagarna gick han omkring med ett par kopparkärl i ett ok över axlarna. Kärlen innehöll mat till några utbackningsställen. När folk såg honom sade man: "Här kommer Dramaten med maten"!

De bud som hade de mest avlägsna distrikten fick sina tidningar först. Arne Grönblad hade Västra Mark och Bergåsa, Bertil (Krigaren) Långö, fru Svensson med sina söner Kjell och Oskar Björkholmen, Ekholmen och Saltö, Märta hade Pantarholmen. Vi övriga var uppdelade i gatudistrikt, bl.a. mina skolkamrater Bengt, Stig, Kjell och Göte med sina systrar. Vi traskade allihop, ingen av oss hade någon cykel.

Ibland kom det klagomål från någon prenumerant som inte fått sin tidning. Gösta Landin hade en liten anslagstavla, där han antecknade numret på budet det gällde. Då fick man gå in på kontoret till fröken Anna Svensson och förklara sig. Mittemot henne satt kassörskan Friberg - hon hade alltid pengabekymmer! Vi fick vänta till mellan den 8:e och 12:e i månaden innan vi fick lön! I rummet satt också kassörskan, fröken Håkansson, med en hög fakturor. Hon såg snäll och blid ut. En mäktig herre var chefredaktör Algot Thörnkvist, mötte man honom i trappan, var det bäst att hålla upp dörren!

Mitt distrikt nr 6

Mitt distrikt började på Borgmästaregatan. Vid trappan till sin speceributik stod handlare Cedergren, han var nyfiken på vad som stod i arbetarpresen. Om han fick bläddra igenom tidningen, skulle jag få fem öre. Vi gick in i butiken, på disken stod en handkaffekvarn med svänghjul och vev. Han höll i några kilo kaffe och bad mig mala. Jag malde genom kaffet, fick en femöring och tidningen tillbaka.

Min första prenumerant var handlare Sven Samuelsson. I huset fanns en ölhall, ägaren var en gemytlig man, som brukade skoja med mig. På gården låg ett häststall, som användes av bönder. De kom till stan med häst och vagn och sålde sina varor på torget på förmiddagarna tisdag-lördag. Nästa prenumerant låg på andra sidan gatan, det var P.O Perssons skoaffär. På gården bodde en före detta sjöman. Han gick illa med bröstet framskjutet. Elaka barn retade honom och kallade honom "Brösta". En prenumerant bodde på Blekinge Museums gård i en liten stuga med trädgård. Han hette Karl Nilsson och var repslagare på Varvet. Han var far till min skolkamrat Vilhelm, som kallades museum-Ville. Jag lämnade även tidningar till textilhandlare Kirstein och skräddare Emil Nilsson. Ibland fick jag 10 öre i dricks, det var mycket pengar procentuellt sett.

I cigarraffären Svea lämnade jag 15 ex. Det var skönt att slippa dom. Då kunde jag ha tidningsbunten under en arm, annars fick jag använda bägge armarna och ha händerna knäppta för att nå om bunten.

Många prenumeranter kvar

Nu hade jag hela V. Prinsgatan, Konstapelsgatan, Arklimästaregatan, Skomakaregatan och halva Skepparegatan kvar av mitt distrikt. Allra överst i det höga huset på Konstapelsgatan låg en mekanisk skomakareverkstad. Åtta trappor upp och ingen hiss! Jag sprang upp med mina trätofflor på. Men hyresgästerna grälade på mig, för att jag klampade i trapporna. Jag fick ta av mig tofflorna och kuta upp i strumplästen. När det regnade och snöade var det blött och sörjigt på trappstegen.

Jag mötte originalet Jänke (eller Yankee), en storväxt, stark karl. Han såg ut som om han gjorde levande reklam för en lumpaffär, men han hade ett vårdat språk. Jänke trevade i sina fickor och hittade en tioöring, och jag fick min extratidning såld. Det gick en historia om att han hade haft en hyresgäst, som inte betalade sin hyra. Han bar då ut inhysingens alla möbler och ställde dom på gatan.

På Arklimästaregatan hade jag en societetsfamilj som prenumerant. Varje fredag låg en städgumma och skurade kalkstensplattorna i portgången. De plattor hon hade sku-

rat, kryssade hon med en grov krita, för att herrskapet skulle se att arbetet var utfört. Portgången såg ut som ett luffarschack, men plattorna var lika grå efter skurandet som före.

I hörnet av Skepparegatan och V.Prinsgatan låg vattenfabriken Källan, som producerade vichyvatten i patentflaskor och lemonaden Rosenhäger för 15-16 öre per flaska. Ett original, med plirande ögon, körde runt till småbutikerna med backarna i en kärra. Flaskorna var några ören billigare än Bryggeribolagets.

Tvärs över gatan bodde en prenumerant i ett pittoreskt hus. Grunden lutade mot Prinsgatan, uppe på en mur fanns en trädgårdstappa och en sned trappa ledde upp till brevlådan. Karlskronakonstnären Tore Nobling förevigade både interiör och exteriör innan huset revs. En tobaksaffär skulle ha fyra tidningar. Handlaren bad mig lämna en tidning till en frisörsalong några hus därifrån. Jag undrade varför frisören inte prenumererade själv? Nu förlorade jag ett öre om dagen - många bäckar små!

Framme vid Skomakaregatan

En del av Skomakaregatan var byggd i vinkel. Där låg ett litet stenhus i två våningar. Det ägdes av byggmästare Svensson (kontorsfröken Annas far). I hörnet intill fanns ett plank och ett hus med emaljerade reklamskyltar för ett försäkringsbolag och agenturer, där bodde polis Öhrner. Jag var nyfiken på hur det såg ut inne på gården? När jag gick förbi, brukade jag ta i porthandtaget. Men porten var alltid låst. På andra sidan gatan bodde pensionerade lärarinnan Anna Svensson. När Sällskapet Jultomtarna skänkte nya kläder till en del skolbarn, fick man gå hem till henne och prova.

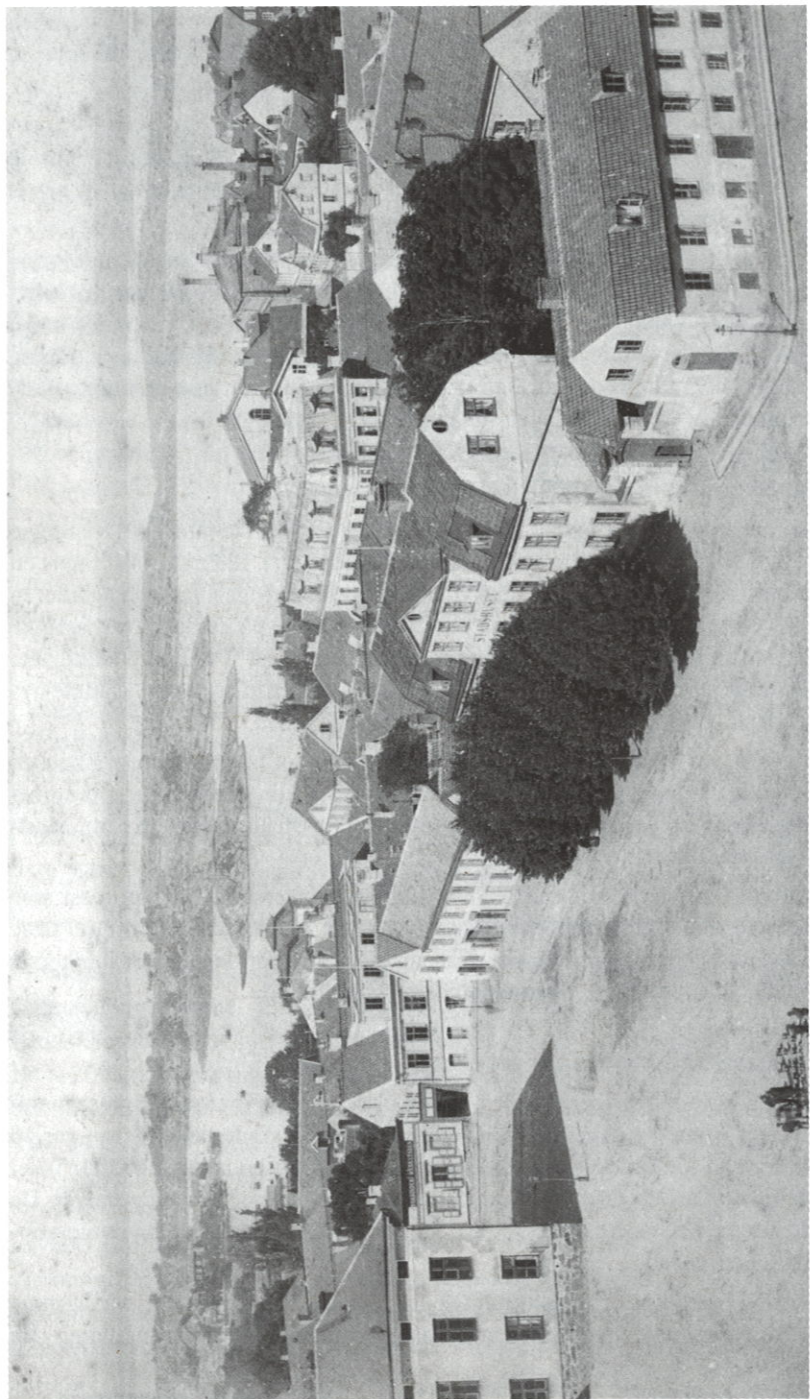
Jag gick upp för den branta Styrmansgatan. På taket av det höga stenhuset i backen fanns ett järnräcke, där hyresgästerna hängde tvätt. När jag kilade upp till en prenumerant på översta våningen, hade man fin utsikt genom trappfönstren, jag såg förbi Mastkranen långt ut över vattnet.

Mitt distrikt var snart slut, bara halva Skomakaregatan återstod. Där låg mest små stugor med tomter som rymde vedbodas, dass, sop- och svinmatstunnor. En del hade pumpar, där vatten ännu inte var indraget. När jag gjort mitt för dagen gick jag hemåt förbi Möljen och Oskuldsparken, där ungdomar spelade fotboll.

Tidningen kostade 16 kronor för ett år

Första fredagen i varje månad gick buden och inkasserade avgifterna för prenumerationerna. Kvittona lämnades från ett ark indelat i tolv perforerade delar. Priset var 16 kronor för helår, 8:50 för halvår, 4:50 för kvartal och 1:75 för en månad. Vi fick 5 % i provision. I början på året betalade de som hade god ekonomi för hel- eller halvår. De som inte hade råd med en större utgift på en gång, fick betala den dyrare prenumerationen per kvartal eller månad.

Jag höll på med tidningsutdelningen i sju år, 1928-1934. Efter mig tog två av mina yngre bröder över. Senare ändrades eftermiddagsutbärningen till morgonutdelning och en epok var förbi.

Stortorget på 1870-talet. Till höger dåvarande Stadshuset. (På den "gamla goda tiden" behövde man inte hyra in sig, med stadens förvaltningar). Gasverket finns ännu inte. Waldemar Rydow, som låtit uppföra Rydowska huset, det då tornförsedda stora huset mitt i bilden, vid "Snobbrännan" som Ronnebygatan då kallades, startade Hattfabriken 1871. Saltö och Ekholmen (Kalvholmen) är obebyggda. Den närmaste ön är Stakholmen.